Štev 162 V Trstu, v nedeljo 15. junija 1919 Letnik XLIV

Izhaja vsak dan, tudi ob nedeljah in praznikih, zjutraj. — Uredništvo: ulica sv. Frančiška Asiškega štev. 20, I. nadstropje. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. — Izdajatelj in odgovorni urednik Štefan Godina. — Lastnik konsorcij lista Edinosti. — Tisk tiskarne Edinost. — Naročnina znaša na mesec L 3·—, pol leta L 18·— in celo leto L 36·—. — Telefon uredništva in uprave štev. 11-57.

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 10 stotink. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone (72 *mm*). — Oglasi trgovcev in obrtnikov *mm* po 20 stot.; osmrtnice, zahvale, poslanice in vabila po 40 stot., oglasi denarnih zavodov *mm* po 80 stot. Mali oglasi po 10 stot. beseda, najmanj pa L 1·—. Oglase sprejema inseratni oddelek Edinosti. Naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti. Uprava in inseratni oddelek se nahajata v Trstu, ul. sv. Frančiška As. 20.

Jadransko vprašanje.

Reška država se »ustanavlja«.

REKA, 13. (Posneto po »Eri Nuovi«.) Snoči je s sklepom narodnega sveta, da se ustanovi reška vojska, in z imenovanjem Sem Benellija, ki je bil včeraj imenovan za reškega meščana, v vodstveni odbor za vojnega delegata, reška stvar storila nov korak naproti Italiji, brezdvomno najvažnejši in najodločnejši po proglasitvi priklopitve k materi domovini 30. oktobra.

Po predstavitvi novega odličnega meščana, katerega je predstavil predsednik narodnega sveta Grossich, je govoril Benelli, ki je izjavil, da je ponosen na pridobljeni meščanski pravici. Proslavljal je vse, kar je storila Reka do danes v obrambo svojih pravic, in poudarjal pomembnost in važnost sklepa, da se oboroži, kar odgovarja pravicam mesta in je logična posledica njegove prisege. Če stvar ne naleti na nepremagljiv odpor, ga bo veselilo, da bo smel samega sebe posvetiti sestavi male reške vojske, ki pa bo močno po svoji nepogibljivi volji. Zaključil je svoj govor, rekoč: »Hvala vam, bratje, da ste me storili kakor ste vi, več kot Italijana, Rečana.«

Po dolgotrajnem, z velikim odobravanjem sprejetem poročilu je župan Vio predložil naslednji zakonski predlog:

Čl. 1. Ustanavlja se reška vojska.

Čl. 2. Dovoljuje se izdaja zakladnic za znesek 100 milijonov italijanskih lir.

Čl. 3. Vodstvenemu odboru se nalaga izvršitev tega zakona.

V slučaju, je dejal župan, da se sprejme ta predlog, se poveri someščanu Benelliju, da organizira to vojsko.

Navdušeno odobravanje je sledilo zadnjim predlagalčevim besedam. Nato je iznova govoril Benelli in izjavil, da je pripravljen storiti vse v prilog reški in italijanski strani. Toda, kakor je tudi voljan storiti vse, bi vendar moral odkloniti, ako bi stvar škodovala. Predsednik Grossich je poudarjal svečanost trenutka, ki odloči, ali bodo Rečani Italijani ali pa mrtvi, kakor pravi njihovo geslo.

Nato se je sprejel po odvetniku Iciliju Baccichu, delegatu za pravosodje, predlagani naslednji zakonski predlog:

Čl. 1. Sodni posli se v sodnem področju mesta Reke upravljajo v imenu njegovega veličanstva italijanskega kralja.

Čl. 2. Razsodbe reških sodnih oblasti in drugi enakovredni ukrepi, potem notarski spisi, sestavljeni in overjeni po notarjih, pooblaščenih za izvrševanje svojih stanovskih poslov v sodnem področju mesta Reke, morajo nositi v glavi ime njegovega veličanstva Viktorja Emanuela III. in biti opremljeni z naslednjo formulo: »Viktor Emanuel III., po milosti božji in volji naroda kralj Italije.«

Čl. 3. S tem zakonom se morajo spraviti v sklad zakonske določbe, ki so v veljavi vse v sodnem področju mesta Reke.

Čl. 4. Ta zakon stopi v veljavo z dnem, ko se proglasi v uradnem listu. Izvršitev zakona se poverja delegatu za pravosodje.«

Kako je razvidno iz tega poročila, so se italijanski Rečani želo podvizali, da bi se čim preje pokazali pred svetom samostojni. Za sedaj imajo, kolikor se da posneti iz zgoraj navedenega, potemtakem dva ministra, vojnega in pravosodnega, in »Era Nuova« tudi v naslovu nad tem poročilom imenuje dr. Baccicha pravosodnega ministra. Kako se je glasovalo o prvem predlogu, ustanovitvi lastne vojske, poročilo ne omenja nič, in če bi ne bil poročevalec omenil v začetku, da je bil predlog sprejet, bi ne bilo mogoče vedeti, kaj in kako. Sem Benelli novo imenovani reški meščan in sedaj torej tudi prvi domnevni vojni minister reške državice, se je očividno izražal zelo previdno. Govoril je o nepremagljivem odporu, ki bi ga znal izzvati sklep na ustanovitev reške vojske, in dejal, da je tedaj sprejme poverjeno mu nalogo, če ne bo tega nepremagljivega odpora. Dostavil pa je pozneje tudi še, da je pripravljen storiti vse, kar bi bilo v prid Reki in Italiji, toda če bi stvar škodovala, pa da odkloni poverjeno mu nalogo. Sem Benelli, veliki pesnik italijanskega naroda, morda v svojem duhu

Mirovna konferenca.

Sporazum glede odgovora na nemške protipredloge.

PARIZ, 13. »Temps« piše, da se je dosegel sporazum glede odgovora na nemške protipredloge ter glede vseh važnejših vprašanj, t. j. glede zgornje Šlezije, obnovitev, pripustitve Nemčije v Zvezo narodov in zasedbe Porenja s strani zavezniških čet. Glaven tekst te listine je enak pismu, ki ga je Clemenceau pisal dne 10. majnika Brockdorffu in pri čigar sestavi je tudi Wilson skrbno sodeloval. »Temps« piše, da so bila podrobno določena vojaška sredstva za slučaj, da Nemčija ne podpiše. Zavezniške čete so bile koncentrirane na desni obali reke Rena, ter so pripravljene, da začnejo prodirati na prvi znak.

Proučevanje ententnega odgovora

BASEL, 13. Berolinski listi poročajo, da so bili načelniki posameznih držav sklicani v Weimar, kjer bodo proučevali ententni odgovor in določili svoj odgovor na nove predloge.

Zasedba leve obali reke Rena.

PARIZ, 13. Na inicijativo Združenih držav je bila imenovana komisija, da določi režim, ki se poveri izključno civilnim oblastim — zasedbo leve obali reke Rena. Pri tej komisiji bo sodeloval za Anglijo lord Cecil a za Francijo Loucheur.

Nemčija se pripusti v Zvezo narodov po oktobru.

PARIZ, 13. Mirovna pogodba bo priobčena, čim se izroči Nemčiji. Določeno je, da se Nemčija pripusti v Zvezo narodov po oktobru. Nje sodelovanje je omejeno na Zvezno zborovanje, pa ne bo na ta način Nemčija mogla sodelovati pri delovanju sveta. Premirje se odpove tri dni, preden doteče.

Odgovor entente na nemške protipredloge.

PARIZ, 13. Wilson, Clemenceau, Lloyd George in Sonnino, ki nadomestuje Orlanda, so danes predpoludne in popoludne pripravljali odgovor na nemške protipredloge. Odbor za revizijo pogodbe sestavljajo: Tardieu, Hudsch, Kerr, Vanutelli in Saburi. Sodi se, da se odgovor entente izroči ali v nedeljo zvečer, ali v ponedeljek zjutraj. Nemci da dobe 8 dni časa, da odgovore: da ali ne.

Grofa Brockdorff-Rantzaua so danes obvestili, da se odgovor zaveznikov ne more izročiti danes. Glavar nemške delegacije je zahteval vlak v Köln, čim mu bo izročen odgovor. Kapitan misije Henry je imel dolg razgovor z Lersnerjem v svrho, da vlak nemudoma odide. Brockdorff so je na to podal v ministrstvo za vnanje stvari.

Zastopniki Ogrske povabljeni v Pariz — po pomoti!

PARIZ, 13. Minister za vnanje stvari oporeka brzojavki, odposlani Beli Kuhnu glede udeležbe ogrskih delegatov na konferenci, pripominjajoč, da je bilo povabilo odposlano po pomoti. Listi se nagibljejo k mnenju, da bi bilo možno sprejeti predloge Ogrov, da bi se sestanek vršil na Dunaju.

Četvorica o mejah Ogrske.

PARIZ, 13 Petorica ministrov za vnanje stvari nadaljuje proučevanje mej Ogrske s Češko-Slovaško in Romunsko. Od češko-slovaške strani je že prišlo do sporazuma. Bratianu zahteva gotov rok, da se more podati v Bukarešt in se posvetovati z vlado o predlagani meji, ki menda ne zadostuje Romunski.

IZ FRANCIJE.

Diskusije o Rusiji v francoski zbornici.

PARIZ, 13. V poslanski zbornici se nadaljujejo diskusije o Rusiji in o izpraznitvi Odese. Mornariški minister Leygues je izjavil, da je bil poslan v ruske vode mornariški oddelek, da nadzira premirje s Turčijo. Omenil je na kratko izgrede, ki so se vršili, a je naglašal, da se je poveljnikom in mornarskim deputacijam posrečilo umiriti moštvo. Vzrok tem izgredom je iskati v temu, da so bili pri temu oddelku večinoma mladi vojaki, ki so, daleč od domovine in svoje družiče ter slabo hranjeni, pozabili na »poilus« v okopih. Razun tega je te izgrede pripisati boljševiški propagandi. Minister je izjavil, da se sicer morajo vpoštevati pri dogodkih na Črnem morju razne okoliščine, toda francoska vlada ne more takih činov trpeti, če noče izdati narodnih interesov. V času, ko je vlada oddajala Nemcem mirovne pogoje, bi lahko bili ti mornarji postali sodrugi zločinske intrige, ki je imela namen da uniči Francijo. Ta plan se je ponesrečil, ker je mornarica ostala zvesta svojim dolžnostim. Leygues je proslavljal slavno akcijo yserskih mornarjev proti podmorskim čolnom, ki je omogočila prihod milijonov bojnikov in materijala, potrebnega za zmago. Pri zmagovalcih, je rekel, je ta kriza samo prehodna. Francija je v vojni zmagala in, da dobi nujne odškodnine, mora sedaj doseči mir. Da se ta cilj doseže, računa vlada na sodelovanje vseh strank.

Diskusija je odložena na torek.

O diskusijah v poslanski zbornici piše »Humanité«: »Naš prijatelj Ernest Lafont, francoski poslanec, ki je najbolj informiran o slovanskih zadevah, je vlado ponovno opozarjal na postopne napake, na očitno protislovje, na lahkoumno in nespametno politiko Pichona in Nonlensa v Rusiji. Sedaj se bo povrnil na ta neizčrpljivi objekt. Dežela, ki sedaj ne zna nič, bo presenečena, ko se naredi račun o materijalnih izgubah in o izgubi moralne veljave naše države, ki prihaja od pustolovstev, v katera se je naša vlada spustila na vzhodu. Govori se o ruskemu Mexiku: če se za časa ne odpomore, bo tokrat konec še hujši. Dve enostavni vprašanji: 1. Koliko nas stane sedaj in že 18 mesecev Pichonova ekspedicija v Rusiji? 2. Kakšen pozitiven rezultat se je dosegel.

Socijalisti se ne morejo obdolževati, da hočejo loviti v motni vodi in razburjati duhove. Že eno leto in pol smo državo opozarjali na nevarnosti, ki prihajajo od reakcijonarnega postopanja na Quai d'Orsayu. Že 18 mesecev nam se periodično javlja predstoječi komunistični konec. Danes se vidi, kako dalekovidna so bila diplomatska prerokovanja. Zastonj! 18 mesecev je Pichon metal brez računov na stotine milijonov za svoje načrte v Rusiji, a da ni obvestil ne javnega mnenja, ne zborničnih komisij, ne parlamenta, ki je medtem pripravljen da nič ne vpraša in vse sankcijonira.

Ni resnica, ki bi mogla razburjati duhove, nasprotno: če se napaka naravnost prizna, bi to provzročilo sijajen vtisk, bi pomirilo in sredilo duhove.

IZ ANGLIJE.

Irski delegati pri Wilsonu.

PARIZ, 13. Čeravno je Lloyd George odklonil sprejem sinnfeinerskih delegatov, se je Wilson vendar izjavil, da je pripravljen jih sprejeti. Sklenil je tudi da pošlje na Irsko polkovnika Houseja, naj prouči položaj. Wilson se je obvezal, da predloži irske zahteve zboru četvorice in da predloži rezolucijo ameriškega senata, ki poziva ameriško delegacijo, da zasliši irske republikance. Radi tega se angleško konservativno časopisje zelo razburja.

Antagonizem med Ameriko in Anglijo zavzema že take meje, da smatra »New York Herald« za potrebno, da zahteva svobodno in lojalno izmenjavo misli med tema dvema državama.

Ameriški senat, piše list, zahteva, da se pogodba Zveze narodov, ki se smatra za nesprejemljivo, če ostane takšna, kakor je sedaj, loči od mirovne pogodbe; smatra, da je Zveza narodov, ki se je ustanovila v Parizu, angleške marke, in da ustvarja Ameriki neprijazno situacijo: Amerika se mora bistveno odreči nekaterih svojih pravic v prid Angliji, ki ima zagotovljeno svetovno gospodstvo.

Antagonizem se je poostril vsled senatovega odloka, ki priporoča ameriški delegaciji, da na kakšen način podpira irske zahteve na mirovni konferenci. Gotovo je radi tega senatovega sklepa Wilson včeraj sprejel zastopnike irskih ameriških zastopnikov, Dannea in Walsta, ter je poslušal 3 četrt ure razlago zahtev irske republike ter obljubil, da bo podpiral njune zahteve in sklep ameriškega senata v svetu četvorice.

»Chicago Tribune« bi hotela ublažiti vtisk, ki ga je to dejstvo provzročilo v angleških krogih ter pravi, da se ne Clemenceau ne Orlando niti najmanj ne interesirata za irsko vprašanje in »da so Wilson, House, državni tajnik Lansing, bivši poslanik White in general Blyss zato tu, da razpravljajo o miru z Avstrijo in Nemčijo, a ne za drugo.« (Seveda, glavno je, da so nekatesi siti, če drugi umirajo gladu, kaj to njih briga! Op. ur.).

»Times« piše, da se vrši v Združenih državah velika agitacija za Irsko. Listi imajo cele strani posvečene propagandi za neodvisno Irsko. Gibanje je zavzelo večji obseg, posebno po službenih obiskih irskih izseljencev v svoji domovini. List piše, da je ta irska propaganda v Združenih državah podpirana z — nemškim denarjem.

IZ NEMČIJE.

S kongresa večinskih socijalistov.

BASEL, 13. Iz Weimarja poročajo: Na današnjem sestanku kongresa je predložil Scheidemann poročilo o nalogah stranke. Pred vsem je odklanjal trditev, da bi bila vsa sedanja zla provzročena od dejstva, da se vlada ni hotela umakniti. Vsi ministri hrepene marveč po dnevu, ko bodo mogli oditi, ne da bi se izneverili svoji dolžnosti. Odklanjamo misel, usiljevano ljudstvu, na vladni sistem nasilja.

Potem je Scheidemann razpravljal o gospodarskem vprašanju. Naši sovražniki s svojimi mirovnimi pogoji nas hočejo pretvoriti v sužnje na korist tujega kapitalizma. Boj ni več naperjen proti imperijalizmu, ampak proti nemškemu socijalizmu. Na te vnanje težave je treba nadovezati notranje, izhajajoče iz dejstva, da se vsem socijalističnim odredbam morajo vsaj pridružitit udi buržoazijske stranke.

Na to je izjavil Scheidemann: Ves svet zahteva pravičnega miru, ki ga pa ne morejo dati sklepi sveta četvorice. Kakor je gotovo, da pada kamen na tla po sili svoje teže, tako je tudi gotovo, da se pravica nemškega ljudstva do svoje ohranitve uresniči po sili konserviranja. Z zzupanjem gledam v bodočnost kljub vsem sedanjim težavam. Naše ljudstvo ne pade. Naše ljudstvo noče umreti ter služiti kot sužnji tujim kapitalistom. Poizkušati moramo, da dosežemo v Versaillesu sporazum in spravo in v ta namen hočemo doprinesti vsako žrtev. Sila minuje, pravica vstaja. To mora biti naše načelo. Doli z orožjem! Nič več vojne med narodi! Tako izide svet iz kaosa. Za to so se borili socijalisti tudi v času miru. Poraženi smo, to je res; sedaj pa pokoncu in naprej k zmagi!

Po Scheidemannu je poročal Bernstein o vnanji politiki. Govornik, ki se bolj nagiblje k naziranju manjšincev, izjavlja, da devet desetin mirovnih pogojev je pravičnih. Ta izjava je izzvala na skupščini tako ogorčenje, da je bil Bernstein prisiljen na koncu seje umakniti to svojo trditev.

Treba je — je rekel Bernstein — staviti na stan vsako frazeologijo. Treba preprečiti nemški iredentizem, ali tudi poljskega. Pred vsem treba skrbeti, da pride v Rusiji do boljšega položaja.

Oglašali so se govorniki proti izjavam Bernsteina o mirovnih pogojih. Cohen je obžaloval, da je prišlo do uničenja Rusije pod zaščito socijalne demokracije. Minister David je zavrnil to Cohenovo očitanje, kakor tudi ona, naperjena proti Erzbergerju, ki da je postopal s spretnostjo in energijo. David je naglašal, da je bil Jaures umorjen, ker je videl, da je Rusija hotela vojno ter da so francoski delavci sedaj v stavki le zato, da branijo svoje interese, ne pa iz mednarodnih razlogov. Internacijonala danes ni dovolj močna, da bi pomogla Nemčiji.

IZ NEMŠKE AVSTRIJE.

Nemška Avstrija proti mestu Dunaju.

»Lavoratoru« brzojavljajo z Dunaja, 13. t. m.: Nemškoavstrijski krščanski socijalci so začeli srdit boj proti Dunaju. Motto »Los von Wien« (»Proč od Dunaja«) je na ustih vseh kmetov, ki jih podpihujejo stari habsburgovski pristaši. Ta boj je provzročilo sedanje stanje na Dunaju: Dunaj je postal revolucijonarno mesto, ki nima več nikakšnih skupnih interesov med staro prestolnico in deželo. Karakteristično je, da tudi krščanski socijalci, ki so nekdaj bili glavni faktor v mestu, in ki so se hvalili, da so oni edini pravi mestni raprezentanti, da ti krščanski socijalci danes podpirajo z očividnim zadovoljstvom separatistično gibanje ter pravijo, da, če bi ne bilo socijalistov z njihovimi neumnimi načrti, če bi se povrnili stari, lepi časi, ko se je tu nahajal dvor z vsemi plemenitaškimi podrepniki, bogatimi častniki, uradniki, ki »so nosili denarce....«, če bi se z eno besedo moglo brisati vse, kar se je zgodilo od prepada monarhije dalje, da bi se morda tedaj povrnili nekdanji lepi časi. (Z eno besedo, če bi se povrnili k Dunaju, sedanji »preveliki glavi na premajhnem truplu«, vsi tisti, »ki so bili v zlatih časih državi samo na breme«, a jih sedaj zelo... pogrešajo ravno tisti, ki so vedno izjavljali, da sami »vlečejo« državni brod... Toda, gospoda, zastonj: tistih ne bo več k vam, in boste morali s »svojo vodeno glavo« že sami izplavati! Op. ur.).

Friderik Austerlitz piše v »Kempfu« dolg članek, v katerem pravi, da je iskati sovraštvo dežele proti Dunaju v gospodarskem položaju. Nekdaj je — bil Dunaj, s svojimi 2 milijoni prebivalcev, srce, h kateremu je dotekalo vse življenje iz monarhije. Poljedelci na deželi so imeli v mestu naraven trg za vse svoje produkte. Dunajčan je vse kupoval in dobro plačal. Dunaj je bil pribežališče vseh brezposelnih delavcev, ki so tam gotovo našli dela. Toda prišla je vojna, in dunajsko bogastvo je postopno ginilo. Danes je Dunaj najbednejše mesto cele Nemške Avstrije. Nekdaj so deželani potrebovali Dunaja, a danes potrebuje Dunaj deželanov in jim ne more nuditi nič v izmenjavo za blago, ki ga potrebuje. Vsled tega tako nezadovoljstvo v deželi. Dunajčana, ki gre na deželo da prosi, naj bi mu kdo prodal malo moke, fižola ali masla, gleda poljedelec od zgoraj doli.

Austerlitz pripominja, da je lahko braniti Dunaj pred obtožbami vseh tistih ljudi, ki podžigajo kmetsko prebivalstvo za skrite in neizrečene namene, toda težko je najti pomoč. On vidi rešitev mesta samo v socijalizaciji, v življenju in ustvarjajočemu delu, v vztrajnosti in heroizmu delavstva, ki naj dela in producira, da popravi vse, kar je bilo uničeno v zadnjih petih letih. Drugače bo Dunaj, borni ostanek tisočletne habsburške prestolnice, za vedno izgubljen. (Da, delati bo treba, trdo delati, toda kaj? Dunaj bo živel samo, če se uda preprinekdanje slave in velikosti in če se uda prepričanju, da more živeti le v zvezi z nekdanjimi svojimi »dovodnimi žilami.« Za to zvezo pa bo morala preskrbeti Nemška Avstrija. Op. ur.).

Slabost četvorice — dunajske nade.

DUNAJ, 13. Razpravljajoč o političnem položaju trdi »Neue Freie Presse«, da so zavezniške vlasti v mesecih premirja oslabile. Njihove odredbe nimajo več tiste neodklonljive moči, kakor so jo imele poprej. Vzbudile so se sile, ki jih arogantni zmagovalec mora upoštevati. Vlasti entente so oslabele, čeprav je ni na vsem svetu vojske, ki bi se mogla upreti njih volji. Najjasneji izgled daje Ogrska. Tu omenja dunajski list francoske note, ki je zagrozila Ogrski, da mora takoj prenehati napade proti Češko-Slovakom, sicer da ententa pošeže po skrajnih sredstvih. Določenih 48 ur je minulo, Ogri nadaljujejo s svojimi napadi, a tistih skrajnih sredstev še ni videti. To so dokazi o slabosti četvorice. Kako naj si tolmačimo to nerazumljivo slabost? Ker je nekoliko težavno začeti z vojnimi operacijami spričo ljudskega gibanja in duševnega razpoloženja v vojskah in deželah. Nemško Avstrijo, ki ima živeža kvečemu za teden dni, je lahko skloniti k dolžnosti, zadostuje, da se ustavi dovoz moke, masti in mesa. Nemčija pa se spričo nove letine ne nahaja v takem stanju odvisnosti.

Svet četvorice ima — nadaljuje dunajski list — na papirju 20 milijonov vojakov. Ne ve pa, koliko bi jih bilo za prehod črez Reno, da se vzhodna Prusija izroči Poljakom. Vojske današnjih dni marširajo le tedaj, če razumejo in občutijo razloge vojne. Za diplomatične intrige se ne puščajo več pobijati. Še večjo zadrego, nego Ogrska, utegne tvoriti Nemčija. Angleži in Američan inočejo nič čuti o trajni militarični okupaciji. Francija pa, ki čuti, da so uprte vanje oči sedemindvajsetih narodov, povabljenih na konferenco ali kot gostje, ali kot premaganci, Francija, ki ji grozi splošni štrajk v lastni hiši: ta Francija ne ve, koliko časa bo mogla vzdržati svoje odnošaje z zavezniki, ne da bi jih razbila! Četvorica ni torej danes močneja, ampak slabeja. Utegne se zgoditi, da odgovor, ki ga dado zavezniki na nemške protipredloge, prisili grofa Brockdorffa-Rantzau, da ne podpiše mirovne pogodbe. Tedaj se povspne kriza na višek tudi za Nemško Avstrijo. Če se posreči Nemčiji doseči modifikacije, povzdigne to tudi Nemško Avstrijo. Če pa nastopi najhujši slučaj, da namreč ne pride do sporazuma med Berolinom in Parizom, potem je možno, da bo četvorica skušala skleniti mir vsaj s katerim sovražnikom, čim to ne bi bilo možno ne z Nemčijo, ne z Ogrsko. »Slabost četvorice — tako zaključuje dunajski list — je torej danes jasneja, nego kdaj. In ta misel povzdiga našega potrtega duha.«

(Moramo že napisati nekoliko pripomb. Priznavamo, da je v tem, kar pripoveduje »Neue Freie Presse«, mnogokatera resnica. Mogotci v Parizu so danes res v veliki zadregi. Dvigajo se proti njih samovlastnosti duhovi in vzbujene vesti. Vendar pa nam tudi »Neue Freie Presse« s temi svojimi izvajanji razkriva moralično konstitucijo Nemcev: njihovo odkritost, zavratnost, njihovo drzno igro z najvišimi načeli in ideali. Dokler je n. pr. obstajala Avstrija z nje generali, topovi in sabljami in dokler so ti generali, ti topovi in te sablje bile na razpolago za vzdrževanje nemškega gospodstva v državi, tedaj niso Nemci le brezvestno in brutalno prezirali ljudske volje, marveč so pozivali tiste generale, topove in sablje, naj dušo ljudsko voljo. Sedaj pa, ko Avstrije ni več, in so toliko v Nemčiji, kolikor v Avstriji pognali tiste generale v vragu, sedaj se »Neue Freie Presse« spominja ljudske volje in pričakuje od nje odrešitve. Kar so generali zapravili in zaigrali v zločinsko izzvani vojni, naj popravi sedaj ljudska volja. Ententa je pobila nemške generale, sedaj pa naj se ta volja upre in premaga mogotce v Parizu!

ali iz peresa dunajskih listov je sklicavanje na ljudsko voljo blasfemija, bogoskrunstvo. Pripominjamo pa, da te zaslužene obsodbe ne naperjamo proti vsemu nemškemu narodu, ampak le proti tistim, ki jim je slepo poveril svojo usodo skozi desetletja in s tem prinašal tolike nesreče nad druge narode. V toliko je tudi nemški narod krivec. In končno: oslabele četvorice v Parizu nikakor ne jemljemo v svojo obrambo. Prip. ured.)

Nota vlade o bojih na mejah.

BASEL, 14. Vlada Nemške Avstrije je odposlala italijanski komisiji za Premirje noto — po en izvod se je izročil tudi Allizeju, zastopniku Francije, in Conianghauu, zastopniku Anglije — v kateri naglaša, da so vojne operacije med češko-slovaškimi in ogrskimi četami zadobile grozilen značaj za varnost Nemške Avstrije. Vojaške operacije se približujejo na vznemirljiv način avstrijski meji, in izključena da ni nevarnost, da bi se ena ali druga nasprotujočih se strank čutila primorano k prehodu preko ozemlja Nemške Avstrije. Nemškoavstrijska republika stavlja največjo važnost v dejstvo, da v tem konfliktu ohrani najstrožjo nevtralnost; ali da bo mogla to spričo kakršnih bodi dogodkov, bi morala razpolagati z vojnimi sredstvi. Iz tega razloga ne more Nemška Avstrija nadaljevati z odpuščanjem narodne straže, s katerim je bila začela po inicijativi italijanske komisije za premirje in ki naj bi bilo dovršeno do 15. julija. Stvar se prouči iznova, čim bo to dopuščal položaj.

PODLISTEK

Rose Mery. (16)

Ivo Vojnović. — Prevedel M. C—č.

Ker se ne nahaja toliko odločnih ljudi — je rekel komisar, malo pripognivši se — ki bi priznali svojo nesrečo tako odločno kot vi, gospod grof.

Ah! — je izustil Marko, namrščivši obrvi, in prvikrat se je čutil nekako ozlovoljen, ker se je morda dal zavesti in jeze in mržnje.

Izvolite mi pokazati svojo listnico, gospod grof — je rekel uradnik, izročivši došlemu pisarju opis Rose Meryjeve. — Ne bo odveč, ako pogledamo razdelke, v katerih je bil shranjen denar. — Marko je izvlekel listnico ter jo razteglneno ponudil komisarju. Ali — v istem hipu je vzkliknil:

Ah — — nisem opazil, gospod komisar, da ... tudi založni ... orve avstriiske hranilnice ... Odkupil sem jo od nekega siromašnega dijaka, ki je bil zastavil zlat prstan ... Nameroval sem, da mu te dni rešim prstan, ali, glejte ... tudi to mi je ukradeno ...

Ste-li gotovi, da je bilo skupno z denarjem, ko ste sedeli v vagonu?

Brez dvoma! Videl sem, ko sem odrezal košček papirja.

Srečni ste, gospod grof, kajti tako moremo priti na sled tatici. Takoj izdam zastavljalnici nalog, naj pridrži onega, ki se izkaže z založnico. Med tem bo javljeno vsem postajam od Dunaja do Trsta, naj zaustavijo osebo, ki se bo strinjala z našim opisom ... Ali želite, gospod grof, da vas obvestimo o uspehu naših zasledovanj?

Vsakako.

In grof Branski je odšel mračen v svoj klub. Ni se mu dalo, da bi se vrnil domov in da bi sam razmišljal o svojem žalostnem dogodku. Nervozen, nemiren je pričakoval uspeha preiskave. Bilo je trenutkov, ko je želel, da ne bi našli Rose Mery, da bi izginil za vedno ta predmet bedastega razmišljanja. Ali, potem je zopet nadvladala jeza prevarjenih nad, ponižanega ponosa, zlorabljenega prijateljstva, in tedaj si je z neko divjo naslado predočal, kako bo videl zvezano to drzno pustolovko, brezdušno komedijantinjo.

Nestrpljivost njegova je poraščala vedno bolj, čim se je približavala ura, ko je moral iti h komisarju na obveščenje. Prišlo je poludne. Hotel je že skoro vstati — porabiti smešno pripovest. Vendar ga je nekaj gnalo, naj gre. In napotil se je peš do policije.

Gospod grof, res nimamo sreče. Došle so brzojavke s postaj B ... R ... in D., ali nikdo ni videl označene »gospe«. Zdi se, da je odpotovala naravnost proti Trstu.

A v zastavljalnici?

Nismo dobili poročila ... Nu, če vam ni neugodno, gospod grof, spremite me do glavne pisarne; sama se najbolje uveriva ...

Jako rad, gospod komisar — je odvrnil Marko in v nekoliko trenutkov je bil fijaker, v katerega sta sedla, pred omenjenim zavodom.

Grofu Branskemu je utripalo srce, ko je vstopil v ogromni komptoar dunajske zastavljalnice. Bilo mu je kakor da gre k raztelesenju mrliča. Mehanično se je pomikal za komisarjem, ki je bil na glasu enega najspretnejih članov dunajske policije. Opažal je na grofu veliko zmedenost in slutil je, da se pod hladnim, prividno brezbrižnim izrazom bledega obraza Markovega prikriva nenavadno razburjenje. Dospevši do prvega nadziratelja in svetovalca zastavljalnice, se mu je predstavil ter ga zaprosil obveščenja.

V tem hipu sem prejel vaš nalog — je odgovoril stari židovski bančnik na vprašanje komisarjevo. Ravno sem hotel pogledati ter obvestiti prejemnike in izplačevatelje zastavnin, ali se je kdo javil v tem predmetu ... Izvolite z mano, gospoda! — Preidši neštevilo vrat in pregraj, in čuvši v somraču dolgih sob tihi šepet uradniškega osebja in žvenket denarja, ki je skakal po mramornatih pločah, so prišli slednjič do prvega oddelka »zastavnin«.

Nadzornik se je pripognil skozi stekleno okno nad pultom mladega uradnika ter ga povprašal:

Je-li kdo prijavil zastavljeni predmet št. 538964/a? ... Mladi uradnik je pogledal v veliko knjigo, ki je ležala pred njim, pak je, privzdignivši glavo rekel enostavnim glasom:

Da ... Pridušen vzklik začudenja hkratu iz ust komisarja in grofa Marka.

Fatalno! — je rekel nadzornik ... Ali ste si morda zapomnili osebo tistega, ki je prinesel zastavni list? ...

Sem — — je odgovoril mladič, zroč na začudeno skupino. — Ako se dobro spominjam, bil je »postrešček«, ali nisem videl številke.

Ali bi ga spoznali, ako bi ga videli? ... je vprašal komisar naglo.

Uradnik se je malo zamislil, pak rekel z iskim glasom iskrenosti:

Mogel bi!

Pojte torej z nama v kočijo. Obiščemo glavne zavode postreščekov in damo primerne naloge.

(Dalje.)

IZ JUGOSLAVIJE.

Jugoslovani na Koroškem.

BASEL, 13. Z Dunaja se poroča: Jugoslovani so zopet pričeli s sovražnostmi na Koroškem in so vrgli Avstrijce severno Drave. Sklenilo se je premirje na bojni fronti. Položaj avstrijske vlade je postal zelo negotov v deželi, ki se nagiba na komunistično stran.

Zasedba železnice Trbiž—Št. Vid.

TRBIŽ, 13. (Po »Nazione.«) Zasedba koroškega ozemlja ob železniški progi Trbiž—Beljak—Št. Vid se vrši redno. Prve čete, ki so prestopile premirno črto in zasedle razne postaje, pripadajo 57. diviziji četrte armade. Kakor hitro je vojaštvo izvedelo, da gre za prodiranje, so izbruhnile navdušene manifestacije. »Končno vendar!« se je vzklikalo. Vojaki so vlake ozaljšali z zelenjem in cvetjem. Pravi praznik. Vlaki so odhajali ob sviranju godbe, radostnem vzklikanju in prepevanju domoljubnih pesmi. Najznačilnejše pri vsem dogodku pa je sprejem, ki ga je nemško prebivalstvo pripravilo italijanskemu vojaštvu ob progi. Bilo je ginljivih manifestacij hvaležnosti napram Italijanom, ki rešujejo nemško prebivalstvo najhujšega zla: jugoslovanske sužnosti. »Zakaj ste čakali tako dolgo?« očita nemško ljudstvo italijanskemu vojaštvu. Splošno se upa, da se zasedba razširi in obsame vse ozemlje, po katerem hlepi nenasitna Jugoslavija.«

PADOVA, 13. Poroča se, da so italijanske čete že zasedle nekatere važne točke železniške proge Trbiž—Beljak—Št. Vid.

PARIZ, 14. (Po »Nazione«.) Odpotovanje generala Diaza se spravlja v zvezo z vojaškimi dogodki, ki se razvijajo onostran premirne črte. Zadnje jugoslovansko prodiranje vse do pred Beljaka je ogrožalo ozemlje severno železnice Trst—Celovec, ki se stika ravno z beljaško progo. General Diaz je razložil svetu četvorice nevarnost tega položaja, ki upravičuje ukrepe vojaške narave s strani italijanskih čet ob premirni meji. — Pariški dopisnik tržaške »Nazione« in z njim vred tudi njeni uredniki menda vkljub velikemu zanimanju, ki ga kažejo za dogodke na Koroškem, še vedno ne smatrajo za potrebno, da bi si vsaj oddaleč ogledali zemljevid te dežele. V tej brzojavki namreč pravijo, da jugoslovansko prodiranje proti Beljaku ogroža ozemlje severno železniške proge Trst—Celovec. Gospodje še danes ne vedo, da iz Trsta danes sploh ni mogoče drugače priti v Celovec, kot preko jugoslovanskega, po jugoslovanskih četah zasedenega ozemlja. Direktna proga iz Trsta v Celovec, preko Jesenic in Podrožcice, je od bohinjskega predora — med Podbrdom in Bohinjsko Bistrico — pa do Celovca v jugoslovanskih rokah. V smislu jugoslovanske meje na Koroškem, kakor so jo sporočili iz Pariza, je tudi proga od Podrožčice v Beljak, deloma jugoslovanska. V smislu istega sporočila, ki prisoja rožeški sodni okraj, Jugoslaviji, pripade torej tudi južna železnica Franzensfeste—Beljak—Maribor od meje med beljaškim in rožeškim sodnim okrajem, ki gre z vrha Kepe (Mittagskogel) v Karavankah naravnost proti severu, preko Drave, na rob Osojskih Tur (gorovja med Vrbskim in Osojskim jezerom) nekako do vasi Zgornje Vogliče (Ober Winklern) ter presekava omenjene progo med postajo Podravljami (Föderlach) in postajališčem Lipo (Lind), dalje proti vzhodu vsa Jugoslavija in je tako po južni železnici nemogoče drugače v Celovec, kot po jugoslovanskem ozemlju. Zadnja proga, po kateri je mogoče priti v Celovec, toda po velikem ovinku, je bivša državna železnica Beljak—Št. Vid—Schelfling s katero se v Glinski vasi (Glandorf) stika bivša državna železnica Jesenice—Podrožčica—Celovec—Gosposvetsko polje. Ker pa meja celovškega sodnega okraja sega vse pod Glinsko vas in je, kakor znano, ves celovški okraj jugoslovanski, tudi tu ni mogoč dostop do Celovca drugače kot po jugoslovanskem ozemlju. Jugoslovansko prodiranje proti Beljaku ni potemtakem nikakor ogrožalo niti železniške zveze Trsta s Celovcem, ker itak vse te zveze teko po jugoslovanskih tleh. Še manj pa kakor ozemlje severno teh zvez, ker je ozemlje vsenaokoli itak jugoslovansko. Italijanskim tovarišem pri »Nazione« bi pač nujno priporočali vsaj nekoliko zemljepisja, posebno o deželah, ki so jim tik pred nosom in o katerih pišejo današnem, ne da bi vedeli, da ne vedo ničesar o njih.

IZ ČEHOSLOVAŠKE.

Boj za Čehoslovaško. - Čehi javljajo zboljšanje.

CURIH 13. Kakor piše neko poročilo čehoslovaškega vojnega ministra, se je položaj na madžarskem bojišču nekoliko zboljšal. Zapadno od Neutre Čehi prodirajo. Sovražnik, ki je dobil ojačenja, skuša, navzlic ententni noti da bi predrla levo krilo, toda naletel je na živ odpor.

Neko drugo čehoslovaško poročilo poroča o ponovni ofenzivi proti hudim madžarskim napadom. Madžari da so morali izprazniti mesto Šemnic, ki so ga bili pred kratkim zavzeli.

Budimpeštanska vlada pa poroča, da namerava nadaljevati svoje operacije, dokler ne doseže premirne črte od 13. novembra.

V Kafstein, blizu avstrijsko bavarske meje, je prispel baje majhen oddelek francoske vojske, ki ima nalogo da prepreči uvoz ententnega živeža na Madžarsko.

Pričetek sovražnosti s strani Poljakov v zgornji Šleziji?

CURIH, 13. »Tegliche Rundschau« piše, da nameravajo Poljaki napasti zgornjo Šlezijo. Prebivalstvo je baje pripravljeno da se upre z orožjem v roki. Med Kattowitzom in Kreuzburgom so Poljaki razrušili železniški most. Blizu Rosenberga so bile pretergane telefonske in brzojavne žice.

»Deutsche Tageszeitung«, ki je bila ustavljena radi nekega članka, v katerem je poticala vzhodne provincije na odpor proti vladi, če bi jih hotela žrtvovati, zopet izhaja, pa piše, da je bila vedno nje želja da zruši sedanjo vlado, kateri prerokuje skorajšnji konec. Narodna zavest se vzbuja. Ne more se reči, če ji bo uspelo, da popravi napake Scheidemannove vlade, toda, če obstoji sploh rešitev, to je rešitev gotovo v tej prebuditvi. Od vzhoda pride iskra, če odgovori stara domovina ne samo z lepimi frazami temveč tudi z dejanjem.

O dejanski politiki govori tudi manifest »Vseučiliščne patrijotične službe«, ki poziva dijake, da vstopijo v prostovoljski zbor, ker politika »nesprejemljivega« ne sme predstavljati samo praznega protesta, temveč mora omogočiti dejanje.

Boj med Čehoslovaki in Madžari oživel na vsej fronti.

BASEL, 12. Iz Prage poročajo službeno: Madžari so ponovno napadli na vsej fronti. Naši oddelki so zopet začeli ofenzivo. Operacije v področju generala Wittelhauerja se vrše povoljno. Šemnic je zavzeta. Madžari so imeli velike izgube. Na vzhodu je dosežena Neutra in prodiramo proti Levenicu. Proti jugu se nadaljuje bitka v področju generala Hanoguja, ki brani vsak korak zemlje. Posebno hudi boji se verše zapadno od Eperiesa med Tiso in Rosenauom.

Na vsem ozemlju čehoslovaške republike je proglašeno za vse osebe vojno stanje.

IZ POLJSKE.

Plebiscit v Šleziji.

VARŠAVA 13. Iz Pariza poročajo: Zdi se, da je določen plebiscit za zgornjo Šlezijo in sicer pod temi-le pogoji: Petnajst dni po podpisu miru bodo nemške oblasti in čete zapustile ozemlje, ki ga bržkone zasedejo angeriške čete. Po 6 mesecih se bo vršilo glasovanje za poznanjske in zahodnopruske meje.

IZ ITALIJE.

Odhod Orlanda iz Pariza.

PARIZ, 13. Včeraj ob 20'35 je odpotoval Orlando v Italijo. Z istim vlakom je odpotoval tudi general Diaz.

Zbornica sklicana.

RIM, 13. Zbornica poslancev je sklicana za četrtek, 19. t. m., ob 14 z dnevnim redom: Sporočila vlade.

Pred splošno krizo.

RIM, 13. Orlando se je povrnil v Italijo, da reši ministrsko krizo, ki grozi postati splošna. Sodijo, da pojdejo napori ministrskega predsednika za tem, da bi odstopivša ministra ostala na vladi. Dvomi se pa, da bi se dala zbornica skloniti glede izpostave ministrstva, ko se uspehi pariške konference kažejo negotovi.

»Matin«, edini list, ki naznanja Orlandov odhod v Italijo, piše, da je ta odhod v zvezi z zelo važnimi vprašanji; predvsem odpretje zbornice in ministrstvo, ki je v nevarnosti radi neuspeha italijanskih zahtev v Parizu, kličeta ministrskega predsednika v Italijo, a v Parizu ga ne zadržuje nič, ker vidi, da se odgovor Nemčiji približuje končni rešitvi. General Diaz spremlja Orlanda v Italijo.

Načrt, izdelan od polkovnika Nanseja in Tardieuja, so Jugoslovani zavrnili. Orlando je vzel to na znanje v pismu, ki ga je naslovil na Wilsona, Lloyda Georga in Clemenceaua. Orlando izjavlja v tem pismu, da je Italija prišla do zadnje meje svoje popustljivosti ter da se zadovoljuje, ker se nikakršna rešitev ne more privesti h končni rešitvi, s popolno izvršitvijo londonskega pakta.

Orlandov odhod torej ni dogodek, ki bi presenečal. Medtem bosta tudi Wilson in Lloyd George odšla za nekaj dni, med izročitvijo odgovora Nemčiji in odločitve v Berolinu. Orlando se namerava povrniti v Pariz pravočasno, da sodeluje pri podpisu mirovne pogodbe, ko bo do tega prišlo.

Orlando v Rimu.

RIM, 14. Danes zjutraj ob 8'10 je dospel semkaj iz Pariza ministrski predsednik Orlando. Na železniški postaji so ga pozdravili ministrski podpredsednik Colosimo in ministri Stringher, Facta, De Nava, Bonomi, Riccio, Fera, Del Bono, Berenini, Girardini in Caviglia ter več državnih podtajnikov, zastopnikov oblasti in drugih odličnjakov.

IZ ŠVICE.

Francosko-nemška trgovska pogajanja.

GENOVA, 13. »Droit de Peuple« iz Lousaunne piše, da so zavezniki zahtevali svoboden prehod francoskih trgovcev čez Švico, da se sestanejo z nemškimi trgovci. List naglaša, da so zavezniki z druge strani Švice prepovedali izvoz v Nemčijo.

IZ RUSIJE.

Kolčak priznan.

PARIZ, 13. Kolčak je odgovoril na noto od 26. majnika. Zavezniške oblasti so mu na to poslale naslednji brzojav: »Zavezne in pridružene vlade žele naznaniti admiralu Kolčaku sprejem njegovega odgovora na noto od 26. majnika ter so razveseljene radi načina tega odgovora, ki se, kakor mislijo v bistvu popolnoma strinja s predlogi, ki so mu jih sporočile, in vsebuje vsa zadovoljiva jamstva za svobodo »self governement« in za mir ruskega naroda in njegovih sosedov. Zavezne in pridružene vlasti so sklenile da ponudijo admiralu Kolčaku in njegovim pridružencem svoje zavezništvo, omenjeno v njihovem prvem pismu. Podpisani: Lloyd George, Wodrow Wilson, Clemenceau, Orlando, Makino.

Francozi o Strossmayerju.

Dve pismi velikega škofa E. Marbeauju.

V ženevskem listu »La Serbie« je priobčil Edvard Marbeau odlomke iz svojega potopisa po Slavoniji v letu 1860. Ob tej priliki je obiskal tudi Strossmayerja. Naši zavedni javnosti, ki je videla vsikdar v Strossmayerju svojo zvezdo-voditeljico in se klanjala prosvetljenemu duhu tega apostola naroda, bo gotovo ustreženo, če ji priobčimo par teh odlomkov.

Potujoč iz Budimpešte v Bosno — izpoveduje Marbeau — sem se odločil, da se ustavim v Djakovu — malem slavonskem mestecu. Djakovo je sedež monsign. Strossmayerja, tistega prelata, ki ga Jugoslovani obožujejo kot patrijota, ki je v poslednjih letih največ storil za vzpostavitev njihove narodnosti.

V eni noči prihajaš po Donavi do ustja Drave. Potem se voziš po tej reki do Osijeka, a od tu si z vozom v štirih urah v Djakovu. Dolga cesta presekuje ravan in te vodi do malega holmca, ki tvori razvodje med Dravo in Savo, tema dvema mejama Hrvatske in Slavonije. Dospevši na to višino, moreš že opažati v daljavi sredi skupine drevja dva vitka zvonika iz rdeče opeke, ki jima podaje nekako rožnat ton. To je katedrala malega mesteca Djakovo.

Pred desetimi leti je bil Strossmayer poznan samo tistim, ki so zasledovali nagli preporod narodov slovanske rase na jugu Ogrske in na balkanskem polotoku. Točen spremljevalec teh dogodkov je moral strmeti na ogromni vlogi, ki jo je igral ta prelat, ki je, iz uboge osješke rodbine, samo vsled svojih sposobnosti, postal cesarski kapelan, ravnatelj Avgustineja na Dunaju, a v petintridesetem svojem letu škof v Djakovu, in je skoro pridobil tako veliko popularnost, da so ga celo tudi pravoslavni smatrali za »prvega sinu naroda.«

V javnem življenju se je iztical v povečanem državnem zboru, ki ga je Fran Josip sklical v letu 1860., po vojni z Italijo, hoteč podeliti ustavo, ki naj bi vzpostavila harmonijo med različnimi deli monarhije. S svojim znanjem in svojo zgovornostjo si je Strossmayer pridobil ugledno mesto v tem zboru. Leta 1861., ko se je sešel hrvatski sabor, da ustvari temelje ustavnih odnošajev, ki so imeli spajati novo Hrvatsko in Ogrsko, se je ognjeviti škof postavil na čelo opozicije ter je zahteval v imenu zgodovinskih pravic: svobodo, avtonomijo in celokupnost Hrvatske. Izjavljal je, da se more Avstrija trajno reorganizirati samo na podlagi popolne federacije, ki zagotovlja vsakemu narodu enake pravice in da Ogrska more v iztočnem vprašanju vspeti samo s posredovanjem federacije Jugoslovanov!

Njegova diecezanska avtoriteta je objemala de facto srijemske Slovane, toliko tiste, ki so pripadali avstro-ogrski monarhiji, kolikor one iz vilajetov Bosne.

Razun tega je bil Strossmayer apostolski administrator belgrajske in smederevske škofije. Zato je mogel govoriti ne samo v imenu Hrvatov, ampak tudi v imenu vseh svojih sonarodnjakov zahtevati vzpostavo njihove nacijonalnosti.

Leta 1867., za časa avstro-ogrske nagodbe, ki so imeli v deželnem saboru razpravljati dogovor med Ogrsko in Hrvatsko je dosegla avtoriteta Strossmayerja, da je postala v zapreko dogovoru na podlagah, v katere je privolila dunajska vlada. Zato je cesar pozval Strossmayerja, naj se za kratek čas odstrani iz svoje škofije.

Od tega časa je bila njegova politična vloga šibkeja. Prišlo je do tistega, kar se večkrat dogaja pri narodih, ki so izgubili svojo nacijonalnost v razcepljenosti: da tudi tisti, ki stavljajo najmanje zahteve, postajajo v očeh oblasti .... agitatorji. Edino škofje, najviši čuvarji moralnih interesov naroda, morejo predstavljati narodno stvar. Tudi če jim vlada krati svobodo izražanja, vendar znajo vsikdar toliko v ljudskih šolah, kolikor tudi na viših učiliščih oživljati domovinsko čutstvovanje, ohranjati narodni jezik in pripravljati tako triumf tistega, kar vsi zatirani narodi imenujejo: veliko idejo!

To je bil program, ki si ga je ustvaril djakovški škof. Ako bi hotel naštevati vse zavode, ki jih je ustanovil on, trajalo bi predolgo. Na razvoju ljudske naobrazbe, utemeljenju bogoslovja, ustvarjanju znanstvenih društev, izdavanju slovanskih knjig: povsodi je bil on prvi! Vkljub nasprotovanju avstrijske vlade se mu je posrečilo ustanoviti v Zagrebu jugoslovansko akademijo. Velike so njegove zasluge za ustanovitev zagrebškega vseučilišča.

Ali, evropski sloves si je Strossmayer pridobil na vatikanskem koncilju. Sredi grupe, v kateri so se nahajali Darboy, Dupanloup in velik del ogrskih škofov, se je znal odlikovati s svojo učenostjo, svojim poznavanjem latinskega jezika. Njegova silna zgovornost si je znala pridobiti priznanje celo tudi med nasprotniki, a njegova neodvisnost in njegov žar sta izzivala včasih prave viharje. Nekega dne, ki je dopuščal dobro vero nekaterih protestantov in ko je, parafrazirajoč besede sv. Avguština: »Errant, sed bona fide errant« (Grešili so, ali v dobri veri) — naglašal usluge, ki sta jih dobri stvari storila Leibnitz in Guizot, so španski škofje začeli kričati, da je heretik, ter so svojo nezadovoljnost izražali tako hrupno, da mu je legat moral vzeti besedo. Hrup je bil velik, da so Strossmayerjevi telesni stražarji, ki so ga spremili do sv. Petra, hoteli udreti vrata dvorane zasedanja ter hiteli na pomoč svojemu gospodarju.

(Konec jutri).

Živila aprovizacijske komisije

za teden od 16. do 21. junija 1919.

Kruh: normalni odmerek 30 dkg. za delavce pri težkih delih 15 dkg več, po 48 lir. stotink kg. Odmerek 30 dkg po 15 lirinih stotink, hlebci 600 gramov po 32 lir. stotink, hlebci 300 gramov po 20 lir. stotink.

Koruzna moka: 30 dkg po 70 lir. stotink kg.
Testenine: 50 dkg po 1'30 ital. lir kg.
Riž: 30 dkg po 1'15 ital. lir kg.
Fižol: ½ kg po 1'52 ital. lir kg.
Grah: 30 dkg po 1'04 ital. lir kg.
Leča: 30 dkg po 2'— ital. liri kg.
Jajca: kolikor se hoče po 40 stotink kos.
Kava: 10 dkg po 10 lir kg.
Sladkor: 15 dkg po 4'70 lir kg.
Cikorija: 30 dkg po 2 lire kg.
Ekstrakt holandske kave marka Italia: 1 zavoj (60 gramov) na osebo po 50 stotink zavoj.
Čisto oljčno olje 20 cl po 5'60 lir liter.
Gnjat: 20 dkg po 4 lire kg.
Mast: 15 dkg po lire 8'40 kg.
Salmon: v posodah po okoli pol kg po 4 lire posoda.
Sir (Parmesanski): 10 dkg po 6'40 lir. kg.
Milo: 1 kos navadnega kuhinjskega mila (10 dkg) po 20 lir. stotink kos.
Jezik: V škatljah po 45 dkg po 4 lire škatlja.
Mineralna voda: 1 steklenica min. vode (Giesshübler) na izkaznico po 1'20 lir za steklenico.

Živila ki se razdele posestnikom kuhinjskih in ubožniških izkaznic: sladkor, kava, cikorija, ekstrakt holandske kave marka Italia, milo in mineralna voda.

Kondenzirano mleko, sladko: 1 posodica za vsaki odmerek živilske izkaznice in sicer: prvovrstno sladko kondenzirano mleko (marka Mercurio in marka Nutrice) po 2'90 lir posodica, a sladko kondenzirano mleko (marka Italia) po 2'50 lir posoda.

Lepljivo pecivo, sladni biškoti ali rižev zdrob: Proti prešcipljenju štev. X. na rumenih otroških izkaznicah za kond. mleko in proti prešč. št. VI. na sivih izkaznicah za kond. mleko za starše se dobi na zahtevo, z ozirom na množino blaga, ki se nahaja v skladišču: ali 1 zavoj (250 gr.) lepljivega peciva po 60 lir. stot. zavoj, ali 1 zavoj rižsladnih biškotov po 85 lir. stot., ali pa 1 zavoj riževega zdroba po 80 lir. stot. zavoj.

V ribji tržnici: Namočena polenovka po 3'60 lir kg. Nasoljene prvovrstne velike sardele po 16 lir. stotink ena. Nasoljene majhne sardele po 8 lir. stotink ena.

Razdeljevanje petroleja.

Ta teden se razdele izkaznice št. 44 za nakup pol litra petroleja samo med posestnike petrolejskih izkaznic z rdečo črto (stanovanja brez plinske in električne razsvetljave). Pri oddaji izkaznic preščipnejo prodajalci št. 19A, na izkaznicah št. 44, a pri nakupu petroleja preščipnejo št. 19 na petrolejskih izkaznicah. Petrolej se bo prodajal od ponedeljka, 16. junija do vštevši poned. 30. junija 1919. — Cena: 48 lir. stotink liter za mesto in predmestje, 52 lir. stotink liter, za okolico. Izkaznice se bodo kontrolirale v ul. Cassa di risparmio, 13 II. n., do vštevši torek 1. julija 1919. Opozarjajo se trgovci s petrolejem, da ne vpoštevalo izkaznic št. 44, ki nosijo žig zadruge državnih uradnikov, ker leti dobe petrolej v zadružnem skladišču. — NB. Prodajalci petroleja pa morajo vpoštevati vse izkaznice št. 44, ki nosijo žig kakršne druge zadruge. Prodajalci petroleja iz predmestja in okolice naj se preskrbijo s petrolejem, (kakor po navadi) v lastnimi sredstvi, v ul. Chiozza, št. 30.

Domače vesti.

Našim čitateljem! Z ozirom na to, da je uradno že splošno uveljavljeno štirilndvajseturno dnevno časnovno štetje, ki je vsekakor praktičnejše kot pa dvanajsturno, bomo odslej tudi v našem listu uporabljali ta način časovnega štetja. Tako so potem nemogoče vse zmote glede jutra ali večera, dopoldneva ali popoldneva, in nepotrebni tudi vsi taki dostavki. Izprevidela je praktičnost te uredbe tudi država SHS, kjer je že dalje časa sem uvedeno 24urno časovno štetje. Priporočamo pa, zlasti opozarjajoč na to one, ki potujejo iz zasedenega ozemlja v Jugoslavijo, da v Jugoslaviji ni uveden poletni čas in so torej ure v Jugoslaviji eno uro za našimi.

Iz Ilirske Bistrice nam pišejo: Od 15. t. m. dalje vozita na progi Št. Peter-Reka dva brzovlaka, ki pa se na postaji Trnovo-Bistrica ne ustavljata, dasiravno je ta postaja največja na vsej progi. Ali sta ta dva vlaka morda samo za tržaške mešetarje, ki se vozijo iz Trsta v Reko in narobe delat svoje velikanske dobičke?

Z reške proge. Nekaj novega opažamo na naši progi. V Reki imajo namreč bivše nemške tovorne vozove, s katerimi se je prevažal banksit iz Baške v Nemčijo. Sedaj vozijo v njih svinec z Reke. Na teh vozovih so sedaj napisi nemških državnih železnic prečrtani in sta napisana dva nova »F. F.« Nismo mogli takoj pogoditi, kaj pomenjata te dve črki, potem pa smo jo le pogodili pravo: »Ferrovie Fiumane« (»Reške železnice«.)

Birma v Trstu. Pišejo nam: Gospod urednik! Gotovo se boste še spominjal dneva, ki ga mihče ne pozabi, pa naj doseže še tako visoko starost, veselega dneva, morda edinega takega v svojem življenju, ko je ob strani svojega kuma stopal v cerkev k birmi. Vesel je ta dan za birmanca, vesel pa tudi za kuma, kajti otrokova radost je tudi njegova radost. Tako sem tudi jaz z veseljem sprejel prošnjo dveh svojih prijateljev, da bi bil kum njunima sinovoma. Prvi dan, v nedeljo, sem bil z enim dečkom v stolnici, pri sv. Justu, drugi dan, v ponedeljek, pa z drugim pri sv. Antonu novem. Ali glejte, vso mojo radost mi je pokvarila neka novotarija, ki se je uvedla letos prvikrat v obeh cerkvah. Kolikor je znano meni — in nisem več mlad — in kolikor je znano tudi vsem drugim kumom in kumicam, ki so kedaj vodili birmance k

Eden v imenu tisočerih.

Stavka učiteljev. Po vsej Italiji je začelo ljudskošolsko učiteljstvo stavkati radi slabih gmotnih razmer.

Stavki italijanskega učiteljstva se je pridružilo tudi tržaško učiteljstvo, ki je v to svrho sklicalo preteklo sredo shod v gledališču Fenice. Sklicatelj shoda — učitelj Lona — je obširno razložil stanje tovarišev v Italiji, pozival tržaške učitelje, da naj se v znak solidarnosti pridružijo njim in zapuste šolo dotlej, da se urede razmere, k delajo sramoto italijanski državi in so povod tolikemu številu analfabetov. Shodu je prisostvovalo precejšnje število slovenskih učiteljev iz Trsta in Istre. Predsednik je čutil potrebno omeniti, da se italijanskemu učiteljstvu pridružuje tudi slovensko učiteljstvo. Istega dne ob 17 se je zbralo slovensko učiteljstvo v šoli na Acquedottu ter v znak solidarnosti, v znak, da tudi slovensko učiteljstvo čuti z italijanskimi tovariši, sklenilo 24-urno stavko. Toliko v obvestilo slovenskemu učiteljstvu na Goriškem in v Istri.

Železniška nesreča. Poročajo nam z Jurdanov 14. t. m. Danes zjutraj se je zgodila tu železniška nesreča, ki je zahtevala človeško žrtev. Jutranji brzovlak T. V. 651, ki vozi iz Št. Petra v Reko ter odhaja z Jurdanov od 9'35 dopoldne, je v Jušićih pri čuvajnici št. 31. zadel ob voz, ki je privozil tisti hip čez železniško progo. Dvovprežni voz, na katerem se je vozila gospa Mohorovičićeva s svojim sinom v Reko, je bil v hipu droban. Gospa Mohorovičićeva je bila razmesarjena, da je ni bilo poznati, in prav tako sta bila tudi oba konja takorekoč razkosana. Sin je bil težko poškodovan. Nesreča se je dogodila zato, ker zapornice pri prehodu čez progo niso bile zaprte. Čuvaja Grlja, ki oskrbuje zapiranje onih zapornic so na kice mesta došli karabinjerji aretirali. Čuvaj se je izgovarjal, da je službovanje zato težavno, ker se ne razume z novimi uradniki, ker ne zna dovoljno italijanskega jezika, in da se sedaj tudi znamenja menda dajejo drugače kot pa prej, namreč šele po odhodu vlaka s postaje, ne pa pred odhodom. Vlak da zato pride do prehoda, preden se zapro zapornice, ki se zapirajo na znamenje.

Ljudska kopelj pri svetilniku se odpre v nedeljo, dne 15. t. m. Ljudske kopelji v Barkovljah in pri Sv. Soboti so ljudstvu na razpolago od 1. t. m. Kopelji bodo brezizjemno odprte v juniju in juliju ob 5 zjutraj in v avgustu ter septembru ob 6 zjutraj, a zapro se v celi sezoni ob 8 zvečer. Ljudska kopelj pri svetilniku je rezervirana za vojaštvo vsakdan, razun nedelje, od 15'30 do 17.— Občina.

Telovadno društvo Sokol v Vrdeli vabi na dramatično predstavo »Slivlja« burko s petjem v 4. dejanjih, ki bo danes, v nedeljo 15. t. m. v dvorani Nar. doma pri Sv. Ivanu. Začetek ob 19. Vstopnina 60 stot., sedeži 1 L.

V Tartinijevem konservatoriju se je te dni vršil nastop gojenk klavirskega oddelka. Med gojenkami ste se nahajali tudi gdč. Irma Kovačević in gdč. Karmela Kosovel. Kakor posnemamo po »Eri Nuovi,« je bil uspeh, ki so ga dosegle gojenke prav lep, prav posebej pa da se je odlikovala po svoji solidni tehnični izobrazbi gdč. Kosovelova. Pohvaljenka je hčerka šolskega voditelja v Tomaju, g. Antona Kosovela, in ji čestitamo na tem lepem uspehu.

Tržaško pogrebno društvo pri Sv. Jakobu opozarja šentjakobsko delavstvo, da se vrši danes ob 16 v dvorani »Delavskega konsumnega društva« Campo S. Giacomo 5, XII. redni občni zbor po navadnem dnevnem redu. Po občnem zboru se bodo vpisovali tudi novi člani in opozarjamo občinstvo, da se podpora razdeljuje v lirski veljavi. Pozivljamo delavstvo, da se vpiše v prepotrebno podporno društvo. Odbor.

Skupina »Viktor Parma« opozarja člane, naj se polnoštevilno udeleže današnjega občnega zbora, ki se bo vršil ob 14 in pol v CM vrtcu pri Sv. Jakobu. Podporni člani in prijatelji »Skupine« so pa vabljeni na zabavni večer, ki se bo vršil v gostilni kons. društva »Jadran« danes, v nedeljo, ob 18. Vstop prost. Darovi se hvaležno sprejemajo. — Odbor.

Tržaško dramsko osobje, gčne Kaučičeva, Mezgečeva, Gradišarjeva, Orlova, Voukova in gg. Požar, Šimenc, Terčič, Bratuž, Skerl, Baretto, Gorup, je nujno vabljeno jutri, v ponedeljek, točno ob 20, k redni vaji.

Promet v pristanišču. Včeraj so priplule: »S. Marco III.« iz Benetk, »Triestino« iz Šibenika, »Sahara« iz Kardiffa, »Sterdall« iz Filadelfije; odpluli: »P. Hohenlohe« v Benetke, »Lakonia« v Montevideo, »Koka« v Zadar.

Pobožal ga je po nosu. Strojnika Jožefa M..., starega 34 let, je neki njegov prijatelj tako nežno pobožal po nosu, da je moral iskati pomoči na rešilni postaji.

Brutalen vojak. V kopelji pri svetilniku se je vnel prepir med g. Lidijo Candalla in nekim vojakom, ki je, proti predpisom, prišel v ženski oddelek. Vojak je zgrabil kamen in jo ranil žnilm po glavi in rokah. Na rešilni postaji so ji dali prvo pomoč. Vojaka so zaprli.

Gorak »ardit«. Včeraj ponoči je trkal na vrata neke tolerančne hiše v ul. Capitelli neki »ardit«. Ko se mu je odgovorilo, da se ob tej uri ne sme več v hišo, je postal bolevit in je hotel po sili v hišo. Prihitel je hišni lastnik s svojo ženo ter opozoril »ardita«, naj odide. Ardit pa je potegnil nož in ranil moža in ženo, ki so ju prepeljali na rešilno postajo. Gorkega ardita so zaprli v hladno luknjo.

Od nedelje do nedelje.

Nekdaj je imela metropola zanimivo in kaj zabavno lokalno kroniko. To je bilo v časih, ko sta tam poslovala dva znamenita funkcijonarja; pokojni župan Rajmund nepozabnega spomina in pa njegov famulus — **Meze!** Kdo in kaj je bil Meze? Nič in vse! Ni imel stalnega »delokroga« nikakega. Pred vsem je bil seveda na razpolago »g. Rajmundu«, potem pa vsakomur. Če je bila n. pr. taka prilika, da je kdo v Sežani potreboval cilinder — na posodo, že je trčal Meze ponj — če je trebalo, tudi v Trst! Meze je bil na uslugo vsakomur, ki je užival njegove simpatije. Drugače pa ga je nasamaril, včasih uprav nesrečno. Nekoč ni mogel nekdo najti konja, ki bi ga popeljal v neko vas na Krasu. Obrnil se je do Mezeta: Meze, ali bi bil tako dober, da bi me popeljal itd.? — Nu, zakaj ne?! Takoj. Samo žejen sem, stopiva k Mohorčiču!« Zadovoljni mož je poklical pol litra in potem še pol. Pila sta in se razgovarjala. Slednjič pa je menil oni, ki se je hotel peljati: »Meze, zdaj je pa čas, kje je konj?« Meze pa se je zasmejal: »Kaj, kak konj?! Obljubil sem vam le, da vas popeljem — dajte mi... roko!« Tableaux! Nasamarjeni mož je odhitel, pa brez Mezeta!

Niti poštene srajce ni imel Meze na sebi, vendar so se vsi radi pomenkovali žnjim: od okrajnega glavarja preko župana do zadnje ženice v Sežani. Brez Mezeta si niso mogli niti misliti prave, celotne Sežane. Izbijali so šale žnjim, ali često se je dogodilo, da se je pokazal Meze — pametnejega!

Eno pravico si je znal uzurpirati Meze in držal jo je visoko kot junak v boju zastavo. Pravico, da je pri procesiji na Sv. Rešnjega Telesa dan stopal za »nebom«, prav blizu za glavarjem, sodnikom — z drugimi uradniki — in gospodično Evfemijo, poštarico, ki je bila tudi tipična figura tedanjega sežanskega življenja...! Ali tak, kakor je bil navadno opremljen, vendar ni mogel v tako odlične vrste ob tako slovesni priliki! To so izprevidili vsi Sežanci. In tako je prišlo v navado, da se je za dan Sv. R. T. Sežana zložila, da bolje opremi kosti Mezetovega rojstva. Eden je dal kake stare hlače, drugi zakrpano srajco, tretji nekoliko švedraste čevlje, četrti klobuk, ki se mu je videlo, da so ga že žgali žarki marsikakega poletja. Tako je mogel Meze »dostojno« za procesijo v vrsti »oblasti«, državnih in občinskih.

Ali, ravno ob neki taki priliki se je bilo zgodilo, da je neki sežanski veljak temeljito nasamaril Mezeta. Povabil ga je bil na kosilo. »Pridi, pridi Meze, če moreš!« Blestečega obraza je lomastil Meze v svojo beraško domačijo, da sporoči ženi preveselo vest: »Veš, za-me ne treba pripravljati kosila, povabljen sem k...« Po procesiji, okolo poldne je hitel Meze proti kraju svoje današnje sreče. Našel je vrata — zaprta! Trkal je, trkal in klical. Pogledal je skozi okence na vratih v hišno vežo in videl je, kako domačini — že jedo! Trkal je zopet in zopet, in klical, ali vrata so ostala zaklenjena: nobena roka se ni hotela ganiti, da bi jih odprla. Tako je Meze še nekaj časa prestajal muke med upom in — gladom in žejo! Nazadnje je moral dati upu slovo... Kje je kosil onega dne nasamarjeni Meze, tega ni zabeležila sežanska kronika. Pač pa beleži, da je bil Meze silno jezen in da je naslednjega dne trdo prijel njega, ki si je dovolil žnjim tako grdo šalo. Ta pa mu je rekel najnedolžnejim in smejočim se obrazom: »Meze, ali ti nisem rekel: če moreš?! Nisi mogel...!«

In tako me dovaja po dolgem ovinku sežanski Meze — Bog mu daj dobro na onem svetu, kajti že leta sniva na sežanskem pokopališču svoj večni sen — do... pariške konference. Vse vem, koliko narodov je povabljenih tja, da si vzamejo svoj delež, svoje pravo, svojo svobodo, svojo srečo. Ali, godi se jim tako kakor sežanskemu Mezetu: ne merejo! Ne morejo do mize, kjer sedi le nekoliko objestnih mogotcev... Razlika pa je vendar le velika. Oni Sežanec se je lahko in za nizko ceno pobotal s siromašnim Mezetom: Bog ve, ali bodo imeli tudi mogotci v Parizu tako lahek posel z užaljenimi narodi?!... Bog ve, ali ne bodo še drago plačevali pojedine, ki so jo določili le za-se?!

Zgradba je začela nekam sumljivo pokati in vse polno rok je na delu, da maše razpokline...!

Dan na dan čitamo o sejah četvorice, petorice, šestorice, desetorice, o razpravah v raznih »komisijah«, o sestavljanju poročil, o izmenjavah »not«, o načrtih in protinačrtih, o predlogih in protipredlogih, o grožnjah, ultimatumih — ali voz konference noče z mesta. Vsi kamni konferenčnega mlina ropočejo ogljušljivo, voda drvi šumeč in peneč se na kolesa, in ljudje že čakajo nestrpno s svojimi vrečami, da bi odnesli svoj delež. In hudobni jeziki go-

vore, da ravno tisti, ki so najmanje potrebni, čakajo z največimi vrečami . . . !

Ali moke noče biti izpod mlinskih kamnov... Pota aspirantov se nočejo zložiti v eno črto: križajo se in ustvarjajo »mrtve točke«, da voz ne more dalje, marveč se suče v kolobaru in je zopet in zopet tam, kjer je bil popred. Ravno ted ni je zapisal milanski »Secolo« usodno konstatacijo: »Sicut erat in principio« — ko stavlja Orlandu zlobno vprašanje, kaj neki hoče novega povedati italijanskemu parlamentu o pariški konferenci? In ta parlament je postal baje zelo radoveden. Novega? Sicut erat in principio! Mari mu hoče povedati, da mu ne more — nič povedati?! — da smo tam, kjer smo bili na začetku!! Ne bo prijetno. Večina italijanske zbornice in g. Orlando se imata sicer zelo rada, ganljiv »zaljubljen par« sta baje. Ali tudi med zaljubljenci prihaja baje do nevšečnih prizorov, ter da včasih pred poroko prihaja . . . razporoka. Lepa, prisrčna pisemca, polna zanosne poezije, s evračajo, in darovi tudi, če jih ni »on« — o »nji« ne smemo imeti take grešne misli — med tem — zastavil! Bog ve, Bog ve! Utegne se zgoditi marsikaj. V parlament bi mogla priti druga ljubica, ki si izbere drugega ljubčeka! In potem ostanejo le še spomini! In zopet: Bog vedi, ali bodo prijetni!! Take-le konference, kakor je pariška, ustvarjajo lahko čudna razpoloženja, tem neprijetneja za onega, ki je preveč obetal! Ljubice vseh časov so bile take, da ne odpuščajo rade!

Ad vocem: komisije na pariški konferenci! Posebno veliko se govori in piše o komisiji »za odgovornost«. Čudna čutstva me obhajajo, ko čitam o tej komisiji, ki naj ugotovi, kdo in koliko je kdo kriv na svetovni vojni, na tej neizmerni nesreči, ki je prišla nad človeštvo. Nikdo noče biti kriv, oziroma, vsakdo odvrača krivdo od sebe in jo vali na druge. To pa ne samo zato, ker je odgovornost grozna, ampak tudi zato, ker je to že v naravi človeka, da težko priznava svojo krivdo in da raje preko svojih smeti spravlja z metlo nad sosedov prag. Taki smo, kakor tisti Vipavec, ki je, če je imel slabo vino, metal krivdo na Boga. Če je imel dobro kapljico: takega sem pridelal; če je imel slabo: takega je **Bog dal!**

Po tem pravilu manevrirajo na konferenci. Če bo dobrega, bodo govorili: to je naše delo; če bo slabega: to so zakrivili drugi! In zviti so, zviti vsi! Znani slovenski pregovor pravi o človeku, ki je posebno navihan, da je zvit »kot kozji rog.« Prijatelj Nice naj mi odpusti, če grem malce na posodo med njegove spomine izza njegovega prijateljevanja z »modrim možem«, ki uživa sedaj nekje na Slovenskem — tu nisem ironičen, ampak resen — zasluženi pokoj. Ko je hotel ta »modri mož«, ki je kar iz rokava stresal sentence, s supelativom označiti zvitost kakega znanca, je menil: »Tako je zvit, da je v primeri žnjim kozji rog — ravna črta.« Gradacija: zvit, zviteji, najzviteji! Tako licitirajo na pariški konferenci. Ala fatalno je ravno to, da so tam tudi drugi: zviti, zviteji in najzviteji.

Vsi se delajo, kakor da hočejo žvižgati pesem — Wilsonovih načel. Ko bi to zadostovalo, da se le delajo! Če ima kdo usta, ni še rečeno, da jih hoče tudi napeti za žvižganje; pa tudi, če jih napenja, ni še gotovo, da bo tudi žvižgal. Glavno je, da res žvižga! Tega ravno pa nočejo, v Parizu, ko gre za Wilsonova načela. Lepa so, dokler gredo meni v prilog — tako mislijo. Kaj koristi pipa v ustih, če ne gori! Kaj koristi sedež, če ne moreš sedeti na njem! Stopil je kmetič v tramwajski voz z neprižgano pipo v ustih. Ni pa mogel sesti, ker je bil voz natlačeno poln. Sprevodnik je opozoril kmetiča: »Oče, tu se ne sme kaditi!« — »Saj ne kadim!« — »Kako ne, saj imate pipo v ustih!« — Poziv in odziv sta se ponavljala parkrat. Na to pa je odrezal kmetič: »Saj imam tudi zadnjo plat telesa v hlačah, vendar — ne sedim!« — Napete ustnice ne pomenjajo nič, neprižgana pipa tudi nič, mlinski kameni, ki samo ropočejo, a ne dajejo nič izpod sebe — tudi nič. Slika pariške konference. Ni prijetna; zato se danes poslavljam od nje. Ali se morda kaj izpremeni za prihodnjo nedeljo? Upajmo, ali z največjo rezervo.

Tudi v našem Trstu je bilo v minulem tednu precej živo. Prerekali smo se radi nejasnosti oblastvenih naredb; razvnemali radi vedno naraščajoče draginje, ki pritiska s stalno tendenco, da bomo morali šteti skoro toliko lir, kolikor smo poprej kronic; hudovali smo se na oderuške hišne posestnike radi višanja najemnin; vzdihovali po vzpostavi trgovinskih zvez z zaledjem in se jezili na tiste, ki to preprečajo; čitatelji »Edinosti« so se jezili malo na cenzuro, malo na uredništvo, ker je toliko belih peg; komemorirali smo Rozo Luksemburško; namigavali na željo, da bi skoro prišlo do drugega ministrstva pri naši — občinski upravi; in zaprli smo vrata našega **slovenskega gledališča.** Dosedanja uprava je odložila železo s sladko zavestjo, da je ta institucija krasno funkcijonirala, da si je pridobila neštevilo novih prijateljev in da je položila za bodočnost dobršen temelj v — računskih knjigah. Tu je prišlo novo ministrstvo, ki že sedaj — rekel bi, če bi to kaj pomenjalo — uživa moje popolno zaupanje. Niso prišle samo nove, ampak tudi prave glave, ki bodo gotovo stremile za tem, da se še bolj utrde stiki med gledališčem in občinstvom. In to bo važno — zelo važno. Bog daj srečo že na pripravah, da bodo bodoči uspehi tem lepši! C—č.

Razne vesti.

Početek linčanja. V časnikih večkrat čitamo, da je bil ta in oni zločinec »linčan«. Kaj pomeni ta beseda in kako je nastala? To se pravi, da so zločinca na mestu, kjer je izvršil svoj čin, sodili in obsodili na smrt ter so ga nemudoma ustrelili ali pa obesili. Lynchov zakon (linčanje) je prišel v porabo v Ameriki okoli leta 1867. v državi Virginija v kraju Campbellskem. Ta pokrajina je bila tedaj le redko obljudena in je bila pribežališče vsakovrstni sodrgi, ki je semkaj pritiskala v takem številu, da domače oblasti niso več zadostovale, da bi vse kaznovale. Polkovnik Charles Linch, ki je bil odličen častnik, je sklenil rešiti svoj kraj zločinske nadloge. Sestavil je oborožen zbor lovil razbojnike in tolovaje in ko se je prepričal o njih krivdi, jih je dal na mestu postreliti. Takih sodb ne moremo sicer v splošnem odobravati, ali tedaj so bile povsem dobre in uspešne. Linchovo početje se imenuje od tistega časa sem linčanje. Lynchov način nagle sodbe in kazni se je razširil tudi po drugih deželah in se je ohranil do današnjega dne sosebno tedaj, kadar ljudstvo misli, da bi oblasti ne odmerile zločincu primerne kazni.

Zlate poroke. Zlata poroka je že sama na sebi velika znamenitost, ker v današnjih dneh malokateri par doživi petdeset let skupnega življenja. Je pa dosti ljudi, ki čutijo potrebo, da praznujejo ta redki praznik še na poseben način, da pomirijo svojo nečimernost in veselje po posebnostih. Tako je praznoval leta 1897 v Devinu na Nemškem neki konjederec, obenem rabelj, svojo zlato poroko skupaj s sinom, ki je praznoval srebrno. Da je bil praznik dostojnejši, je povabil vse konjederce iz cele Nemčije in res jih je prišlo 230. Istega leta meseca avgusta je praznoval švicarski vodnik Kristjan Almr v Grindelwaldu svojo zlato poroko na prav čuden način. Njegova žena še nikdar ni bila na kaki gori, na katere je mož tujce tako pogosto vodil. Da pokaže, kako je še krepak, je nesel Almer ženo na hrbtu na 3000 metrov visoko goro. Gori so ga pa že čakali turisti in poroko primerno zalili. — Neki Ivan Dorman je bil spoznal svojo ženo kot mlad mož v pariški jetnišnici. Ko je prišel ven, jo je poročil in šla sta v Ameriko. Ko sta bila poročena že skoro petdeset let, sta sklenila praznovati zlato poroko v kaki jetnišnici, in sicer v Parizu. Peljala sta se v Pariz, tam napravila neki zločin in obsodili so ju na par let ječe. A kmalu bi ne bila dosegla svojega namena, ker so moški v različnih jetnišnicah, ne skupaj. Dorman je zato prav hitro napravil prošnjo, naj ga zaprejo skupaj z ženo, ker se bliža dan zlate poroke. Ugodili so mu. — Neki Cantle, kmet v Jorkširu, je praznoval zlato poroko z rokoborbo. V mladosti je bil slaven rokoborec in tudi kot zlatoporočnik še zelo močan. Oznanil je, da se hoče na dan zlate poroke metati s 50 mladimi možmi in da bo vsakega vrgel v dveh minutah. Vsak tekmec je moral plačati pet tolarjev. Devetnajst jih je že spravil na tla, a pri dvajsetem je imel smolo. Spodrsnilo mu je, padel je in si zlomil ključnico. S tem je bila rokoborba končana. — Stari plesalec po vrvi Richardson je praznoval v Springfieldu v amerikanski državi Illinois zlato poroko na sledeč način. Blizu tam gre čez reko železniški most v višini 60 metrov. Richardson se je hotel postaviti in je rekel, da bo peljal na dan poroke svojo ženo v samokolnici po ograji mosta čez reko. Ograja je bila zgoraj samo devet col široka (cola je 2'54 cm), torej niti 23 centimetrov, in stari plesalec je nekoliko preveč zaupal v svojo moč. Veter je bil zelo močan, ni se mu mogel zadosti upirati; in ko je napravil Richardson dve tretjini pota, se je začel tako gugati, da je skočil le z največjim naporom na most z ženo vred. Samokolnica je pa padla v strugo in se na skalah razbila na kosce. — Oktobra 1902 so praznovali v francoskem departementu Finistre trije bratje Guemener na isti dan zlato poroko. Možje so bili stari 82, 78 in 76 let, žene pa 80, 72 in 79. Sivolasi pari so bili vsi prav zdravi in so z velikim tekom jedli in pili. Razen drugih sorodnikov je bilo navzočih 23 sinov, vnukov in pravnukov. Neporočena sestra treh zlatoporočnikov, 81 let stara dama, je presenetila svatovsko družbo s precejšnjim številom samoplesov.

Nepričakovane posledice vojne. Vojna je imela tudi take posledice, ki jih nismo pričakovali. Na primer: Divja zverjad ki je postala redka, se je pomaknila v globine gozdov; zdaj je začela zopet prihajati na dan v velikem številu. Dokler so se lovci klatili po raznih bojiščih, je zverjad porabila priliko, da se je razmnožila. Neki lovec iz Ungnade poroča, da se napravlja veliko število lovcev in lovk, da gredo čez morje v Afriko. Pot in tromesečno bivanje stane 25.000 funtov šterlingov. Seveda bodo imele vse komodnosti na svojem potovanju in v Afriki.

Draga fotografija. Najdragocenejša je gotovo ona fotografija kardinala Merciera, ki je bila te dni prodana v Ameriki za zelo visoko ceno. Ko zbirajo »posojilo svobode«, so začeli dražiti razne redke predmete in obdarovati darovalce z nemškimi šlemi. Gotovo je, da so taki šlemi zelo dragi; za nekatere plačajo stotisoč dolarjev. Na neki taki dražbi je pokazal znani igralec Mac Gowar fotografijo kardinala Merciera z njegovim lastnoročnim podpisom in dejal: »To je fotografija brezsmrtnega belgijskega duhovnika; on jo je sam podpisal in daroval akciji za posojilo svobode. Ta človek ni slaven samo za Belgijo, ampak za ves svet in več ko bomo dobili za to fotografijo, bolj ga bomo počastili. Odločili smo se, da je ne prodamo za manj nego 1 milijon dolarjev.« — Fotografijo je dobil M. English za 1,100.000 dolarjev.

Kako potujejo Parižanke. Slovenska gospa ne jemlje s seboj na pot bogve kaj prtljage in nepotrebne gizdavosti v toaletah. Tudi razumne Angležinje, ki so danes največje in najbolj izvedene popotnice, ravnajo tako. Večkrat jih je videti na potovanju samo z enim ploskim pripravnim paketom, ki ga lahko neso same s kolodvora v hotel. Vse kaj drugega v tem oziru so Francozinje, posebno Parižanke. Te jemljejo s seboj cele skladanice obleke, čevljev, klobukov in drugih predmetov, ki so jim »neobhodno« potrebni. In te gospe ne potujejo v prvi vrsti za svoj užitek, ampak zato, da bi s svojil chicom in s svojimi toaletami zavajale svojo okolico v strmenje. In po tem je tudi taka odprava modne dame. Neka pariška modna dopisnica piše, da mora prava Parižanka imeti s seboj na potovanju najmanj pet kovčegov. En stoječ kovčeg kakor omaro, kamor se obeša obleka, potem kovčeg za perilo, za klobuke, za čevlje itd. Pa ne samo to. Ta ali ona vleče s seboj i razne predmete, da bi »rešila dolgočasno hotelsko sobo banalnosti«. Tako ima s seboj uro v elegantnem usnjatem loku, razne bibelote in navsezadnje še vaze za cvetlice, družinske fotografije in bogve kaj še vse. Sama potuje v sivi popotni obleki, ki klubuje prahu in dežju. Priročni plašč nosi ali na sebi čez žaket, ali ga pa nese na roki, ker ne nosi nobene prtljage, razen ročnega kovčega. Ta »čudoviti« plašč ji omogoči, da se pri obedu pokaže kakor elegantna dama. To je tisto atlasovo »kimono«, ki se da obrniti. Na eni strani je temno, na drugi pa svetlo in je tako narejeno, da živov ni videti niti s te, ne z one strani. Tudi ovratnik, manšete, gumbi so tako napravljeni na obeh straneh, da se lepo prilegajo. Kar se tiče klobukov, popotuje Parižanka v lahki svileni toque, s katerim zakriva celo uho. Ta toque »a la Willette« služi za temelj vsem poktivalom glave, ki jih rabi na potovanju, s predpogojem, da ima potujoča dama tri ali štiri kose temne svile ali kaj drugega finega blaga, ki ga potem z iglo izpremeni v lep večerni ali dnevni turban. Algretta more biti zavita v močnejši papir; cvetlica za na klobuk ali modrec in trak, s katerim okrasi klobuk ali pa ga ima za pas, ne vzame dosti prostora. Popotna torba je zagrnjena z muškinovim ovojem, ki se da prati kakor robec in se v nekaj minutah posuši ter ga ni treba likati. Največ prostora vzamejo modni dami vsakršne obleke. Nekatera si vzame sicer samo dve, ali s svojo spretnostjo jih ume napraviti iz njim sedem ali osem. Zavije dva atlasova foureau, eno črno, drugo belo. Te toalete so jako preproste, brez ovratnika, s kratkimi rokavi in čipkami. Ako je mogoče, so bluze in krila razdeljena, da se lahko zamenjavajo. K obema krilomа spada tunika s čipkami, ki se s posebno vložko lahko nosi podnevi ali zvečer. Z nakitjem okrašena tunika se dobro prilega na belo kakor na temno obleko. Lahko se rabi za v gledališče kakor tudi pri obedu v hotelu. In to je važno za Parižanko, zakaj lepo oblečena nastopa tako v gledališče kakor pri obedu. Pariška potovalka ima najmanj tri bluze s seboj, dve iz čipk in eno iz pravega volnenega krepa s preloženim ovratnikom. Perilo v kovčegu Parižanke je gladko brez vseh volanov, ki bi se mečkali. Obutev je spravljena v posebnem kovčegu in si lahko mislimo, da je dobra izbera. Samo čevljev iz antilopne kože Parižanka ne mara, ker njih oskrbovanje zahteva preveč časa. V mali torbici pa ima jutranji suknjič v obliki kimona s svileno pongejo in k temu lepe brezpetnike, tako da ji pri prenočevanju ni treba odpirati kovčega. Predaleč bi zašli, če bi našteli, kaj vse jemlje Parižanka na potovanje, posebno v svojem kovčegu za toalete, ki je podobno majhni lekarni. Kakor doma, tako je tudi na potu obdana s premnogimi koketnimi drobnostmi, saj bi sicer ne bila Parižanka. Nam pa je vsekako potovanje Angležije boli všeč.

Vojni plen pri Namurju. Vojaki četrte angleške armade so zbirali s pomočjo nemških ujetnikov vojni plen, ki ga je zapustila nemška armada. Do sedaj so naložili s tem plenom 800 parnikov po 800 ton, 20.000 vagonov in neštevilno avtomobilov. Vrednost plena se računa na 3 milijarde. Del tega materijala je bil prišel iz Nemčije in je bil skoraj popolnoma nov in nerabljen, del pa je bil plen Nemcev, ki so ga bili vzeli sovražni armadi ali pa civilnim osebam. En parnik je napolnjen z žicami za telefon, drugi imajo 30.000 ton cikorije, 100.000 sveč, 800 dinamo strojev itd.

Leonardo da Vinci. Te dni so obhajali v Italiji 400letnico njegove smrti. Zanimivo je, kar so mislili o njem oni, ki so živeli v isti dobi, kakor on. Nekdo, se mu v knjigi »Dvorjanik« javno roga in Prestinari ga imenuje javno in v verzih — budalo. Leonardo da Vinci se je res na čuden način oblačil, ni jedel mesa, ljubil je živali in največja zabava mu je bila, da je spuščal ptice iz kletke. Neprestano je poskušal, da iznajde zrakoplov, pisal je baje z desne na levo. Vse to je pripomoglo, da so ga imeli tedaj za čudaka.

ŽIVNOSTENSKA BANKA
PODRUŽNICA v TRSTU
Ulica Ponterosso vogal ul. Nuova. - Lastna palača.
Delniška glavnica K 120.000.000. - Rez. zaklad K 41,500.000
Izvršuje kulantno vse bančne in menjalnične transakcije.
Uradne ure od 9 dop. do 1 popoldne

MALI OGLASI

se računajo po 10 stot. beseda. Najmanjša pristojbina L 1'—. Debele črke 20 stot. beseda. Najmanjša pristojbina L 2'—.

PRODAM radi preselitve kozo dobre pasme z mlekom. Vetta di Scorcola (Stara cesta) 815. 3349

ŽENSKI ČEVLJI, en par rumenih nizkih št. 40 in en par črnih št. 41, prvovrstno delo, se prodajo po nizki ceni. Ul. Ruggero Manna 22, III. levo. 3373

POHIŠTVO zakonske sobe, nove, svetle, vzmeti, žimnice se prodajo. Barriera 29, vr. 6. 3793

KUPUJEM vreče. Jakob Margon, ul. Solitario 19. 3781

KRAVA z mlekom in mladimi je na prodaj. Veliki Repen št. 39. 3786

MARMOR, več kosov, 175—30, se proda. Škorklja-Sv. Peter 52, desno rojanske cerkve. 3787

PRODA se moderna, zakonska soba in moderna kuhinjska oprava v Barkovljah št. 122. 3788

POHIŠTVO 6 novih spalnih sob se proda. Kavarna Adiatico. Marko. 3789

PRODAM kozo z mlekom in kolo. Vrdela-Brandežija 785. 3790

SLOVENSKO-ITALIJANSKO SLOVNICO prodaja Štoka, Schimpf, knjigarna za sv. Antonom in vratar Narodnega doma. 3791

HIŠA z vrtom se proda. Škorklja-Sv. Peter 144, od 3—8. 3792

PRODA se gospodarstvo, kmetija pri Sežani, 19 ha, gozdi, travniki, vinogradi, žitnice, hiše, kleti, hlevi, orodje in živina. Informacije: notar dr. Rumer, Sežana. 3764 b

PRODA se krasna kočija, »vittorka« luksurijozna, odprta, z usnjatim senčnikom, predal se lahko pere, brongkam, znotraj v usnju, za luksus, 3 luksurijozne opreme, Pendice Scorcola 353. 3764 a

IZVRSTNO VINO, istrsko, belo in črno, se dobi na debelo in drobno pri R. Malalanu na Opčinah po dnevnih cenah. 3756 a

PRIDNA, poštena Slovenka, ki zna kuhati, dobi dobro službo pri družini 2 oseb. Naslov pove ins. odd. Edinosti. 3785

KLOBUKI za birmo in za gospe, elegantni, po ugodnih cenah, se prodajajo, naročajo in popravljajo. Modni salon, Barriera 15, III. 3779

HLAPEC, ki zna ravnati s konji, dobi službo pri Drag. Starcu na Proseku. (P 119)

SLUŽKINJA, vešča kuhe, dobi službo pri Drag. Starcu v Barkovljah, Riviera 132. (P 120)

BRIVSKEGA pomočnika iščem takoj. I. Koloković, brivec, Ajdovščina, Primorsko. 3783

HIŠA z lepimi prostori in vrtom, pripravna tudi za gostilno, se proda pod ugodnimi pogoji. Več pove Klemenc, Kontovel 207. 3784

FOTOGRAF A. JERKIČ, Trst, ul. delle Poste št. 10, Gorica, Corso št. 36 na dvorišču. P 1233

NAGROBNI SPOMENIK, naročen v času vojne in od naročitelja ne plačan, se proda takoj, radi pomanjkanja prostora. Cena po dogovoru. Pojasnila (in načrt spomenika) se dobijo pri ins. odd. Edinosti Edinosti (ul. S. Francesco 20, pritličje) kakor tudi pri lastniku Ivanu Rendiću, kiparju v v Trstu, ul. Rossetti št. 11, pritličje. B 77.

Dr. JOSIP FERFOLJA
ODVETNIK
v Trstu, Via Fabio Filzi (Vienna) 17, I.
naznanja,
da je v svoji pisarni uvedel za poletni čas uradne ure
od 8 do 12 in do 17 do 20.

Javen PLES na prostem
se priredi danes, 15. t. m., v BARKOVLJAH, ob obali. Svira domača godba. K obilni udeležbi vabi mladina.

Trgovski učenec
s primerno šolsko izobrazbo, poštenih staršev, prijazne zunanjosti, se sprejme v trgovino z manifakturnim blagom — Vinka Šketa v Ilirski Bistrici. —

Žveplo dvakrat rafinirano
po 100 lir za 100 kg pri odjemu originalnih vreč po 50 kg. Finejše vrste primerno dražje. **Modra galica** v originalnih vrečah po 230 lir za 100 kg prodaja
Alojz Gorjup — Prosek.

JAVNI PLES
v Kazljah v nedeljo, 22. junija t. l., na dvorišču g. J. Dolgana. K obilni udeležbi uljudno vabi mladina.

SLOVENCI! Kdor želi kupiti hiše, zemljišča itd., naj se pismeno ali ustmeno zglasi pri posredovalcu R. PEGANU, Matulje—Opatija.

ZLATARNICA G. PINO, TRST
se nahaja na Korzu št. 15 (bivša zlatarnica G. ZENKOVITZ & Figlio)
Velika izbera srebrnih in zlatih ur, ubanov, verižic itd.

Javen PLES
se priredi v VR BRITOFU poleg Divače 22. junija.
K obilni udeležbi vabi mladina.

Zaloga manifakturnega blaga
na debelo in drobno
Gentilli & Križmančič
Trst, ul. Nuova 38, vogal ul. S. Lazzaro
Vsaki dan novi dohodi.

KIS rdeč po L 1.20 liter,
za preprodajalce ugodne cene.
Trgovina jestvin J. Sodersnik, Madonnina 17.

Pauletich & C.
Trst, ulica Commerciale 14. Telefon 832.
V veliki množini:

Italijanski krompir	po 60 stotink	kg
Kranjski	„ 90	„
Črno vino „Squinzano"	po L 3.12	kg, 14 stopinj
„ „ „Gallipoli"	„ „ 3.12	„ 14½ „
„ „ „Piemonti"	„ „ 3.72	„ 12,5 „
„ „ „Etna"	„ „ 2.52	„ 13¼ „
Belo vipavsko namizno vino	L 2.48	kg, 9½ „
„ „ sladko po	„ 2.80	„ 9½ „
Žganje 51%	L 10.80	liter
Marsala I. 17½	„ 5.50	„
Vermouth Cinzano	„ 7.—	„
Istrska paradižnikova konserva	po L 2.50	kg

Naznanilo.
Naznanjam slav. občinstvu, da sem preselil gostilno GABRIJELA MARTELANC iz Barkovelj na GRETO št. 185. Priporočam se z dobrim vinom in izvrstno kuhinjo.

Veliki javen PLES
se bo vršil 3. avgusta v KRIŽU pri Tomaju. Svira godba iz Sežane. K obilni udeležbi vabi mladina.

!! ZA BIRMO !!
Velika izbira vsakovrstnih zlatih in srebrnih daril.
Alojzij Povh, Trst, Trg G. Garibaldi št. 3
(prej Trg Barriera vecchia).

Javen PLES na Kontovelu
prirede fantje dne 22. junija v senci košatih kostanjev v prostorih „Gospodarskega društva". K obilni udeležbi vabi mladina.

Za večje posestnike in gostilničarje!
Izvrsten štajerski jabolčnik, krasna pijača za poletje, po 30 stotink liter se prodaja v hotelu Balkan. Trst - ulica Geppa štev. 23 - Trst.

Eno najboljših PIV se toči v hotelu Balkan

GUGLIELMO WEISS — Trst.
Javljam svojim cenjenim odjemalcem, da je moja
ZALOGA VINA v Trstu, ul. Valdirivo štev. 23 (telefon 29-78)
vedno preskrbljena s najboljšim črnim in belim italijanskim vinom, katero prodajam po konkurenčnih cenah, in da sem odprl
na Božjempolju pri Proseku svojo PODRUŽNICO.
V tej podružnici se dobiva vino, žganje in pe inkovec boljši kup kot v Trstu. Vdani GUGLIELMO WEISS.

EDOARDO BOLLONE, Trst, ul. Giulia 13
(Zraven ljudskega vrta).
Prodaja na debelo veliko množino volnenega blaga, svile, bombaževine, perila, musoline in črnega satina itd. po zmernih cenah
Preprodajalci dobijo velik popust

CROATIA
Zavarovalna zadruga v Zagrabu, je edina domača zavarovalnica
Ustanovljena 1884 leta. — CENTRALA: Zagreb, v lastni palači, vogal Marovske in Preradovićeve ulice.
Podružnica v Trstu, ul. Lavatoio 1, II.

Ta zadruga prevzema pod ugodnimi pogoji sledeča zavarovanja: **I. Proti požarnim škodam.** 1. Zavarovanje zgradb (hiš, gospodarskih zgradb, tovaren). 2. Zavarovanje premičnin (pohištva, prodajalniškega blaga, gospodarskih strojev itd.) 3. Zavarovanje poljskih pridelkov (žita, sena itd.) **II. Zavarovanje steklenih šip. III. Na življenje.** 1. Redna zavarovanja. a) Zavarovanje glavnic za slučaj doživljenja in smrti. b) Zavarovanje dote. c) življenske rente. —

Mačka je bila starim Egipčanom sveta in nedotakljiva žival. Boginja Isis se je baje nekoč izpremenila v mačko — a potem je bilo v Egiptu mnogo miši in samo mačke, ki so jih imeli nenavadno dosti, so zabranile, da se niso miši preveč pomnožile. Če je pri kakšni hiši mačka poginila, so si dali vsi domači v znak največje žalosti ostriči lase in obrvi. Balzamirano mačko so hranili v posebnem svetišču. Kdor je mačka ubil, — četudi morda nehote — je bil obsojen na smrt. Nekoč je pljunil visok Rimljan na cesti na mačko in razkačeno ljudstvo ga je na mestu razsekalo. Perzijski kralj Kambises je dolgo oblegal mesto Pelusium. Ko je zvedel, v kaki časti je mačka pri Egipčanih, je prišel na posebno misel. Odredil je svojim vojakom, naj si vsak priveže na roko živo mačko namesto ščita, in potem je mesto napadel. In res, ko so egiptovski vojaki zagledali mačke, se niso upali na sovražnika niti s puščicami niti s sulicami, ker so se bali raniti mačke. Mesto se je vdalo, na kar je Kambises posadko pomoril, mačke, svoje pomočnice pa potopil.

Nemška sistematičnost v trgovini. Preciznost taktike, s katero so Nemci osvojili tržišča, se jasno razvidi iz neke priročne knjige za trgovske potnike. V Švici so našli en iztis te knjige, ki jo je bilo izdalo trgovsko ministrstvo. Knjiga je razdeljena v več delov, in uči trgovskega potnika, kako naj se oblači, obnaša, govori itd. Drugi del je bil posebno zanimiv. V njem se je nahajal natančen popis švicarskih veletrgovcev. Označena je ura, kdaj sprejema obiske, njihove pogreške, politično in versko mišljenje, njih muzikalna in športna nagnjenja. Na primer: Trgovec N. v Bernu je trdega značaja, nekoristno je, obrniti se do njegove žene, ker z njo ne ravna dobro. Ljubi lov in konje. Treba ga je spomniti na njegovo zbirko lovskih trofej in ga naprositi, da jih pokaže. — Z. je dobričina, ljubi jedi, sprejema pozno zvečer in treba ga je povabiti k večerji. Sprejel bo vabilo. Rad je svinjetino; o kupčiji se je treba razgovarjati po večerji. — Y. je rimokatolik, strog v verskih stvareh, treba mu je opomniti, da stoji tvrdka v trgovski zvezi z visokimi cerkvenimi osebnostmi.

Zakonski stan. (Indijska legenda). Ko je vsemogočni Mahadeva ustvaril prekrasno Indijo, je zletel na zemljo, da bi jo občudoval. Vsled njegovega leta je zavel gorak, vonjav veter. Prevzetne palme so klanjale pred Mahadevom svoje vršičke, in pod njegovim pogledom so zavele čiste, bele, ljubke, vonjave lilije. Mahadeva je vtrgal eno izmed najkrasnejših in jo je vrgel v lazurno morje. Veter je razvalovil kristalne vode in zakril prelepo lilijo z belo peno. V tem hipu je iz te penaste kitice zacvetela žena, — ljubka, bela, vonjava ko lilija, lahka ko veter, izpremenljiva kakor morje, s sijajno krasoto ko morska pena in kakor ona hitro minljiva.

Žena je najprej pogledala v kristalne vode in zaklicala:

— Kako krasna sem!

Potem se je ozrla okoli sebe in rekla:

— Kako krasen svet!

Stopila je iz vode na breg — suha. Odslinmal prihajajo žene iz vode vedno suhe.

Pri pogledu na ženo so zacvetele cvetlice na zemlji, a z neba so se ozrli milijoni radovednih oči nanjo. In te oči so vzplamtele od navdušenja. Venera je vzplamtela od zavisti — zato sveti silneje, kakor mnoge druge.

Žena se je izprehajala po prelepih gozdih in travnikih in vse krog nje je strme utihnilo. Ali ženo je to omrzilo, da je zaklicala:

— Oh, vsemogočni Mahadeva! Ustvaril si me tako krasno! Vse sem očarala, ali nič ne slišim, nič ne vem o tem očaranju, vse je strme utihnilo.

Ko je slišal Mahadeva te očitke, je ustvaril brezštevilne ptice. Brezštevilni ptiči so prepevali očarajoče pesmi o krasoti prelepe žene. Žena je poslušala in se smehljala. Ali naenkrat ji je vse to presedalo.

Žena se je začela idolgočasiti.

Oh, vsemogočni Mahadeva! — je vzdihnila. — Prepevajo mi v srce segajoče pesmi, v njih pravijo, da sem prekrasna. Ali kakšna krasota je to, ako me noče nihče objeti, ako me nihče ne poljubi!

Tedaj je Mahadeva ustvaril krasnega gibčnega gada. Ta je objemal prekrasno ženo in se je splazil okoli njenih nog. Pol dne je bila žena zadovoljna, ali potem se ji je gad prigabil in je vzdihnila:

— Oh, če bi bila v resnici krasna, bi me poskušali prenarediti. Slavec poje prelepo, a oponašalec ga posnema.

Da bi potolažil ženo, je vsemogočni Mahadeva ustvaril opico. Opica je bila podobna ženi v vseh lastnostih in žena je bila zadovoljna šest ur, ali potem je s solzami v očeh vzdihnila:

— Tako krasna, tako prekrasna sem! O meni prepevajo, objemajo me, plazijo se okoli mojih nog in ponarejajo me. Občudujejo me in zavidajo mi tako, da me je že strah. Kdo me bo torej branil, če bi mi hotel kdo škodovati.

Mahadeva je ustvaril silnega, močnega leva. Lev je stražil ženo. Žena je bila tri ure zadovoljna, ali čez tri ure je zaklicala:

— Prekrasna sem! Laskajo se mi, jaz pa nikomur. Ljubijo me, jaz pa nikogar! Saj vendar ne morem ljubiti tega orjaškega strašnega leva, ko čutim strah pred njim!

In v tem trenutku je na željo Mahadeva stal pred ženo majhen, zal psiček.

— Kako ljubka živalica! — je vzkliknila žena in ga začela ljubkovati. — Kako ga imam rada!

Zdaj je imela žena vse, ni si mogla želeti ničesar več. To jo je ozlovoljilo. Udarila je psička, psiček je zacvilil in zbežal, udarila je leva, lev je zarjul in odšel, — stopila je na gada, — gad je zasikal in se splazil izpred nje. Opica je utekla, a ptiči odleteli, ko je žena zakričala na nje...

— Oh, jaz nesrečnica! — je vzdihnila žena in vila z rokami. — laskajo se mi, hvalijo me, kadar sem dobre volje, a vse zbeži, ko se razjezim. Kako sem zapuščena! Oh, vsemogočni Mahadeva, zadnjikrat te prosim: ustvari mi bitje, nad katerim se bom lahko razjezila, bitje, ki ne bo imelo poguma zbežati od mene, kadar bom razkačena; bitje, ki bo primorano potrpežljivo prenašati vse udarce. — Mahadeva se je zamislil — in ustvaril ji je namesto vseh teh živali — moža.

Borzna poročila.

Trst, dne 14. junija 1919.

Brez poslov, stanje neizpremenjeno, včerajšnji kurzi.

* * *

ZVIŠANJE CENE SREBRA.

Na londonskem tržišču so odpravili uradno določeno maksimalno ceno za srebro, katero je nato poskočilo v ceni od 48⅝ pence za unco (po približno 31 gramov) na 53½.

Cene srebra so v splošnem, vsled raznih vzrokov poskočile. Tako se posebno v Indiji, ki velja skupno s Kitajsko za izrazito deželo srebra, izplača topiti srebro.

Milanski »Sole« pripominja, da ne bi bilo nič čudnoga, ako bi tudi v deželah takozvane latinske denarne unije (Belgija, Bolgarska, Grška, Italija, Švica, Srbija, Španska) nastopil enak pojav.

Akoravno je topljenje litega novca v splošnem prepovedano, so špekulantje v deželah, ki imajo slabo valuto, naravno ta slučaj izrabili v svoje koristi.

Ni nam treba poudariti, da velja to posebno za krone v srebru, v prvi vrsti pa za stare goldinarje.

Grandi Magazzini
Oblak
TRST, CORSO V. E. III. ŠTEV. 16. TELEFON ŠTEV. 24-24.

Največja tvrdka v Julijski Benečiji dobavlja vsakovrstno blago.

Na debelo. Na drobno.

Za poletno sezono.
Najnovejši prihodi zadnje novosti in mode za gospode in gospe.
Blago, klobuki, solnčniki, nogavice, zavratnice.
Kopalne obleke.

PRIPOROČLJIVE TVRDKE

TRGOVINA JESTVIN
via Genova (Campanile) 13. Zaloga: kave, olja, mila, sveč, sardin, kakava, čokolade, čaja i. t. d. Pristni Jamaika rum, konjak, vermouth, marsala, višnjevec ter raznovrstna vina, vse po zmernih cenah. **Ivan Bidovec.**

MEHANIČNA DELAVNICA.
Odlikovana livarnica Osvaldella. Via Media 26. Izdelovanje in poprava strojev in motorjev. Proračuni.

KNJIGOVEZNICA.
Pietro Pippan, Trst ulica Valdirivo 19. Artistična vezava. Žepni koledarji lastnega izdelka. Vpisniki (registri) posebnega sistema. 201

MAJOLIČNE PEČI IN ŠTEDILNIKI.
M. Zeppar, ul. S. Giovanni 6 in 12. Najboljša izdelovanja in najpopolnejša vrsta. Cene zmerne. 202

PAPIR.
Velika zaloga papirja za ovitke, papirnatih vrečic lastne tovarne. Valčki raznih barv in velikosti. Cene zmerne. Gastone Dollinar, Trst, Via dei Gelsi 16. 256

DAMSKA KROJAČNICA
A. Rieger, Trst, ulica Commerciale 3. Izdeluje vsakovrstne obleke po angleškem in francoskem kroju, plesne obleke, obleke za poroke, bluze za gledališče itd. Cene zmerne. Postrežba točna. 337

Zaloga manifakturnega blaga
na debelo in na drobno
vse po nizkih cenah.
Se priporoča svojim starim odjmalcem
ANDREJ ZAFRED
Trst, ulica San Lazzaro 8

Javen PLES
se priredi danes, v nedeljo pri Sv. M. M. Zgornji št. 77 (pri Tirolcu). Med plesom se bo vršila šaljiva pošta in tombola. K obilni udeležbi vabi mladina.

Kupujem prizmatične daljnoglede
OPTIK — HIRSCH
ulica Mazzini štev. 36 (ex Nuova)

JAVEN PLES
se vrši dne 22. junija t. l. v Merčah pri Sežani.
K obilni udeležbi vabi mladina.

KREDITNI ZAVOD
za trgovino in obrt
Piazza Nuova 2 - TRST - Piazza Nuova 2
Obavlja vse v bančno stroko spadajoče posle. Daje v najem varnostne jeklene celice (Safe) v svojem oklopnem zakladu pod najboljšimi pogoji.
Uradne ure za blagajno od 9 do 13. Za varnostne celice od 9-13 in od 15—17.

V nedeljo, 22. junija vsi v Pliskovico
kjer se bo vršila
VELIKA POLETNA VESELICA S PLESOM.
Spored bogat. Svirala bo dobroznana godba s Proseka.
Začetek plesa ob 1 popoldne, začetek veselice ob 3. - Po veselici se bo ples nadaljeval.
Krasno razsvetljena podzemeljska dvorana nudi obiskovalcem očarljiv užitek.
K obilni udeležbi vabijo
PRIREDITELJI.

Cement, apno, pesek - - - - - - vsake vrste, opako, štirioglate ploščice in - - - - druge zidarske potrebščine se prodajajo pri - - Sv. M. M. Spodnji št. 575.

Kisova kiselina
v velikih in navadnih steklenicah se prodaja v skladišču
RUGGERO GAMBEL — Trst
ul. Pier Luigi da Palestrina 2
vogal ul. Coroneo. — Telefon 24—03.

Javen ples
na prostem
prirede OPENSKI MLADENIČI danes, 15. t. m. v restavraciji Gomzi (državni kolodvor).

Obiskujte dobro preskrbljeno trgovino
MANUFAKTURNEGA BLAGA
tvrdke G. N. Ravalico v Trstu, ul. Vincenzo Bellini 13 (poleg cerkve sv. Antona novega)
Vsak dan novi prihodi.

Dr. FRANZUTTI
ZOBOZDRAVNIK v Trstu, ul. Gioachino Rossini štev. 12, vogal ul. delle Poste. Tehniški vodja A. Johnscher, dolgoletni asistent Dr. J. Čermaka. - Izdiranje zob brez bolečin. Plombiranja. Umetni zobje.

Javen ples
v TOMAJU priredi vesela družba 15. in 29. junija. Svira godba z Mavhinj. Priporočamo se za obilen obisk.

HERMANGILD TROCCA, TRST
ul. Barriera vecchia štv. 8
Ima veliko zalogo mrtvaških predmetov.
Venci iz porcelana in biserov, vezani z medeno žico. Iz umetnih cvetlic s trakovi in napisi. Slike na porcelanastih ploščah za grobne spomenike itd. Najnižje konkurenčne cene.

Kisova kiselina
ledena 99% stopinj
se prodaja v trgovini jestvin
J. Sodersnik, ul. Madonnina 17.

JOSIP STRUCKEL
Trst, vogal Via Nuova - S. Caterina.
Velika izbera vsakovrstnega blaga za moške in ženske. — Blago za suknje, žamet, barhant, svile, etamin (er raznih predmetov za okras oblek. Vse po znižanih konkurenčnih cenah.

Kovaška delavnica Andrej Purič, Trst, ul. Media 6
Prevzema vsako delo kovaške stroke. Ima na prodaj več štedilnikov. Prevzema naročbe po meri. — Priporoča se slav. občinstvu.

Fotografični atelje Daguerre
Trst, Corso štev. 39.
Razglednice v platina. Specijaliteta: Slike v barvah, fotoschizzi. Gabinet, vizit, povečanja, reprodukcije vsakevrste. Elektr. razsvetljava.

ZOBOZDRAVNIK
Dr. MRAČEK TRST
Corso 24, I. nadstropje
Ordinira od 9 - 12 dop. in od 3 - 6 pop.
Brezbolestno izdiranje zob, plombiranje in umetni zobje

Velika zaloga
italijanskega OLJA vseh vrst
po konkurenčnih cenah
v Trstu, ulica Commerciale št. 5
pri tvrdki
J. PIPAN & C.

JADRANSKA BANKA
Delj. glav. K 30,000.000, Reserve K 8,500.000
Centrala: TRST
Via Cassa di Risparmio 5 - Via S. Nicolò 9
Podružnice: Dubrovnik, Dunaj, Kotor, Ljubljana, Metković, Opatija, Split, Šibenik, Zadar. Ekspozitura: Kranj.
Obavlja vse v bančno stroko spadajoče posle
Sprejema vloge
na hranilne knjižice proti 3½% letnim obrestim. v bancogiro-prometu proti 3% letnim obrestim. Na odpoved navezane zneske sprejema po najugodnejših pogojih, ki se imajo pogoditi od slučaja do slučaja.
Daje v najem varnostne predale (Safes deposites).
Blagajna posluje od 9 do 13.

UMETNI ZOBJE
z in brez čeljusti, zlate krone in tudi obrobki
VILJEM TUSCHER koncesijonirani ZOBOTEHNIK
TRST, ul. 30. oktobra (ex Caserma) 13, II.
Ordinira od 9 predp. do 6 zvečer.

PFAFF
Stroj za šivanje in vezanje pravi nemški uzorci
Seidel & Neumann in „Singer" Gast & Gasser
Bogata zaloga vseh potrebščin. Mehanična delavnica za vsako popravljanje.
Tvrdka ustanovljena l. 1878
FRANCESCO BEDNAR
Trst, ul. Campanile 19

Ljubljanska kreditna banka
Podružnica v Trstu.
Centrala v Ljubljani.
Podružnice:
Celje, Celovec, Gorica, Sarajevo, Split.
Delniška glavnica: K 15.000.000.—.
Rezervni zakladi: K 3,600.000.—.
Obavlja vse v bančno stroko spadajoče posle. — Sprejema vloge v lirah na hranilne knjižice proti 3½% obrestovanju na žiro-račune proti 3% obrestovanju Za na odpoved vezane vloge plača obresti po dogovoru. Izvršuje borzne naloge in daje v najem varnostne celice.
Tel. št. 5-18. Blagajna je odprta od 9-13.

Oskrbništvo Jozef Ridomi iz Vidma (Udine)
Prva internacijonalna tvrdka za direktni uvoz in izvoz.
Podružnica z bogato zalogo v Trstu.
Originalne cene.
Vino v sodih, belo in črno, chianti, vermouth, marsala v sodih in v steklenicah, fino asortirano namizno vino, šampanjec itd. — Konjak, žganje in drugi liker. — Meso, pa adižniki v konservi, začimbe, sardine slane v olju; kondenzirano mleko. Čokolada, prepečenec, milo itd. itd.
G. ZMAIEVICH in U. PAVANETTO — Trst, ulica Valdirivo štev. 30.

PELLEGRINO CINCELLI
Trst - ulica Malcanton štv. 9 - Trst
(Hiša ustanovljena leta 1828.)
KOŽE in USNJE za ženske in moške.
Box in Chevreaux, lak, podlage in vsakovrstni predmeti za čevlje itd.
Vse po ugodnih cenah. Postrežba točna.

V RESTAVRACIJI ALLA POSTA
ulica Giorgio Galatti štev. 18 (pri glavni pošti)
vedno dobra kuhinja. — Toči se kraški teran in razna druga vina.
Lastnik A. STARC